

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Disputatio II. De principiis Visionis Beatæ ex parte objecti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 30. à n. 14. & tom. 2. in 3. part. d. 19. sect. 4. P. Vasq. i. p. d. 56. cap. 1. & 2. P. Granad. tr. 7. d. 1. P. Amicus tom. 1. d. 9. à num. 502. & alii. Probatur primò authoritate Scripturæ Joan. 1. & 1. Joan. 4. Deum nemo vidit unquam. Et Joan. 6. Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est à Deo vidit Patrem. Et 1. Tim. 6. Quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest; quæ loca cum universaliter loquantur, debent de omnibus viatoribus intelligi; ergo &c. Confirmatur authoritate Evarist. Papæ in 1. Epist. Decretal. ad finem. Quam, inquit, nempe lucem inaccessibilem nullus modo nostrum in hoc mortali corpore constitutus potest aliquatenus contueri, sed dum apparuerit, tunc verè illum videbit sicuti est, qui ejus conspectui fuerit dignus coaptari, & non sicut Moyses, cateriq; Propheta per ænigmata, & figuram; ergo &c.

37. Probatur secundò ratione ab hac authoritate deducta, quia quando in Sacra Scriptura aliquid de omnibus hominibus universaliter affirmatur, aut negatur verbis expressis, non debet fieri alicujus exceptio à tali propositione universali, nisi detur efficax fundamentum, aut in sacris litteris, aut in traditione Ecclesiæ, aut in ratione; sed in Sacra Pagina, ut patet locis proximè citatis, universaliter affirmatur, nullam in hac lege fuisse factam dispensationem, & nullum afferretur ex eademmet Scriptura fundamentum alicujus momenti in contrarium; nulla traditio Ecclesiæ in oppositum, imò plures ex Sanctis Patribus pugnant in contrarium; nulla denique ratio quæ vim faciat, solum enim ad summum afferuntur rationes congruentiæ, illæque fundatæ in aliqua suppositione satis dubia; ergo probabilius negandum est universaliter Visionem Beatam alicui viatori fuisse communicatam ex peculiari privilegio.

38. Hinc ad fundamentum oppositæ sententiæ, qualis est authoritas D. Augusti. & D. Thom. aliorumque Scholasticorum dicimus, D. Augustino opponi posse definitionem Evaristi Papæ, aliosq; Patres apud Doctores cit. Et D. Thomæ, aliisque Scholasticis posse etiam opponi alios Doctores, qui hanc controversiam ex professo in contrarium tractarunt.

39. Ad loca Sacræ Paginæ, ex quibus colligi videtur, Moysen vidisse Essentiam Divinam, ut Exod. 33. Ostende mihi faciem tuam. Et iterum. Ostende mihi gloriam tuam. Et iterum. Loquebatur Dominus ad Moysen facie ad faciem. Et Num. 12. Ore enim ad os loquar ei, & palam, & non per ænigmata, & figuras Deum videt. Dicimus ex illis solum convinci, Moysen fuisse elevatum ad quoddam genus familiaritatis supra ceteros Prophetas, quod ut Deus exprimeret, usus est illo modo loquendi; præsertim cum Moyse desideranti videre gloriam Dei, Deus ipse responderit: Non videbit me, homo, & vivet.

40. Ad illud, quod afferunt de D. Paulo 2. Cor. 12. Reptus est in Paradisum, & usque ad tertium cælum, & audivisse arcana verba; dicimus cum P. Soar cit. num. 17. Primò verba illa non esse propria, sed metaphorica variis exposita interpretationibus. Secundò, totum illum raptum, prout ibi narratur, satis propriè intelligi, si Paulus elevatus est ad videndum ipsam Christi Humanitatem & gloriam, & consortium Beatorum, ibique intellexit arcana fidei mysteria. Hinc multominus convincunt testimonia alia allata, aut Scripturæ, aut Patrum circa alios Sanctos, de quibus supra; solum enim probant peculiarem quædam modum cognoscendi Deum, semper tamen intra modum abstractivum,

& ænigmaticum proprium hominum in hac vita degentium, & qualem possumus dicere habuisse D. Ignatium Parentem meum, cum dixerit: Si Sacra Littera non extarent, se tamen pro fide mori paratum ex iis solum, quæ sibi Manresa patefecerat Dominus.

DISPUTATIO II. De Principiis Visionis Beatæ ex parte objecti.

SECTIO I.

An, & qualiter Essentia Divina
concurrat ad sui Visionem?

N qualibet cognitione, tam naturali, quam supernaturali duplex principium necessariò intervenit, alterum ex parte potentia cognitionem ipsam elicientis, qualis est ipsamet potentia, & habitus, sive naturalis, sive supernaturalis, & infusus, aut peculiare aliquod auxilium loco illius: alterum ex parte objecti, quale est ipsummet objectum si sit proportionatum, aut species impressa ejus vicaria, si sit improportionatum. Utrumque in Visione Beata, sive Cognitione intuitiva Dei, suas patitur difficultates: Primo igitur omisso in sequentem disputationem, in qua de illo latius tractabimus; de secundo, quod in Visione Beata est ipsa Essentia Divina, aut species impressa illius vices supplens, quatuor præcipuas difficultates per subsequentes sectiones expediemus: Prima, utrum Essentia divina possit concurrere, & de facto, (licet sit possibilis species impressa Dei) concurrat immediatè ad sui Visionem? Secunda, An necessariò concurrat, & sub ratione naturæ: an potius liberè, & sub ratione voluntatis? Tertia, an concurrat per se primariò secundum omnes suas perfectiones: an solum secundum aliquas? Quarta, utrum possibilis sit species impressa intuitiva Dei, sive Essentiæ divinæ? His positis.

Difficultas 1. Utrum Essentia divina possit immediatè concurrere ad sui visionem intuitivam? Affirmativè Est communis in Theologia. Ita D. Thom. Scot. in 2. dist. 3. q. 9. P. Molin. 1. p. q. 12. d. 2. d. 1. conclus. 2. & d. 2. §. Licet autem P. Valent. 1. p. tom. 1. d. 1. q. 12. punct. 2. P. Fons. lib. 5. Met. cap. 2. quæst. 12. sect. 2. P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 12. num. 14. & 3. p. q. 9. art. 1. d. 24. sect. 2. §. Ad exemplum ergo P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 2. num. 34. P. Gil. tom. 2. tract. 6. cap. 1. & alii apud illos. Probatur primò, quia ab actu ad potentiam benè valet argumentum; sed Essentia divina de facto concurrat immediatè ad sui visionem intuitivam, ut ex dicendis constabit; ergo potest sic ad illam concurrere.

Probatur secundò, quia species objectorum à Philosophis, & Theologis requiruntur, ut ipsa objecta reddantur intelligibilia in actu, quæ aut propter suam materialitatem, aut propter absentiā, aut propter distantiam à potentia cog-

noscente

noscente talia non erunt absque specie eorum locum supplente; sed Essentia divina est objectum maximè intelligibile in actu, tum ob summam immaterialitatem, & rationem actus purissimi, quam includit: tum ob summam indistantiam, & supremam assistentiam respectu intellectus creati; ergo se ipsa facere potest, quidquid faceret illius species impressa, si daretur; consequenterque potest concurrere immediatè ad sui visionem.

4. Probatur tertio à simili, quia Angelus (idemque dicendum de anima rationali in statu separationis prout diximus in *Phys. tract. 12. d. 3. n. 89.*) per suam essentiam absque sui specie impressa potest, & de facto concurrere ad sui cognitionem intuitivam, ut ex communi Sententia rectè probat *P. Soar. lib. 2. de Angel. cap. 4. n. 9.* & nos etiam diximus loco proximè cit. *num. 97.* solum quia ob suam immaterialitatem, & præsentiam ad proprium intellectum, redditur sufficienter intelligibilis in actu; ergo à fortiori id poterit Essentia divina. Confirmatur, quia talis modus concurrendi tantum abest, ut in Deo arguat imperfectionem, ut potius perfectionem asserat, ut respondendo ad argumenta in contrarium patebit; ergo &c.

5. Oppositum tenent *Argent. in 4. dist. 49. q. 2. art. 2. §. Sed istud. Richard. in 3. dist. 24. art. 3. Mayron. in 4. dist. 12. q. 1. Marsil. q. 10. art. 2. p. 1. P. Vasq. 1. p. d. 43. à cap. 3. usque ad 7. qui omnes dicunt, dato quod possibilis sit species impressa intuitiva Dei, non posse Essentiam divinam ad sui visionem concurrere, nisi mediante tali specie; & hanc fuisse plurimum Theologorum Sententiam refert *Henricus in sum. art. 33. q. 2.* & non esse omnino rejiciendam docet *P. Molin. 1. p. q. 12. art. 2. d. 2. eandemque satis prolixè probat, & sequitur Egid. Lufitan. tom. 2. lib. 8. p. 2. q. 4. art. 1. à §. 6. pro quibus:**

6. Argues 1. De ratione speciei impressæ (dato quod sit possibilis respectu Essentiæ divinæ,) est: Primò facere, ut intellectus sit Deus intentionaliter, seu intelligibiliter, & representativè: secundo constituere intellectum in actu primo: tertio præsentare objectum intellectui: quarto illud unire intellectui objectivè: quinto determinare intellectum ad talem speciem visionis: sexto influere cum intellectu ad actum videndi: septimò representare objectum, ut terminum intellectiōnis; sed Essentia divina non potest supplere hæc omnia munia speciei; ergo neque concurrere ad sui visionem absque specie.

7. Respondeo, licet Essentia divina per se formaliter supplere nequeat munia illa speciei, quæ eidem competunt quatenus est quoddam accidens, qualia sunt determinare potentiam eam actuando, & informando per unionem realem, & propriam inhaerentiam, & similia, quæ in Deo arguerent imperfectionem; omnia tamen, quæ eidem competunt, quatenus est comprincipium Visionis Beatæ ex parte objecti, citra imperfectionem supplere posse, ut per singula discurrendo constare potest, quod satis est, ut loco illius possit immediatè concurrere ad sui visionem; per accidens enim est ad rationem comprincipii ex parte objecti, quod sit accidens, aut substantia, dummodò habeat omnia per se requisita ad productionem cognitionis, quantum est ex parte objecti. Circa singula speciei munia, & quomodò ab Essentia divina suppleri queant, ex infra dicendis constabit. Vide interim *P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 12. à num. 6.*

8. Argues 2. ex *P. Vasq. cit. cap. 4.* Deus, five Essentia divina non potest supplere munus speciei intelligibilis, nisi subeat vicem causæ particularis; sed hoc stare non potest; alioqui jam supervacaneū esset lumen gloriæ, aut auxilium Dei supernaturale, sine quibustamen dari nequit Visio Beata, ut ex infra dicendis constabit; siquidem cum Essentia divina virtutem habeat infinitam, seipsa potest efficere, quidquid efficere lumen gloriæ, vel auxilium supernaturale; ergo &c. Respondeo negando minorem, & illius sequelam, ad cujus probationem negamus, Essentiam divinam, quatenus præcisè concurrat loco speciei, posse supplere lumen, aut auxilium supernaturale; siquidem cum hæc sint principia habentia se ex parte potentia, & veluti in alio genere constituta, non possunt aliter suppleri, quam per principium, quod etiam se habeat formaliter ex parte potentia, quale non est Essentia divina, prout supplet præcisè locum speciei.

9. Argues 3. Essentia divina ex se est illimitata quoad rationem causandi; sed magna imperfectio est, causam ex suo genere universalem fieri determinatam, particularem, & limitatam ad unicum effectum, qualis est Visio Beata; ergo non potest immediatè ad illam concurrere sic limitari. Respondeo Essentiam divinam ex eo, quod concurrat ut causa particularis ad productionem Visionis Beatæ, aut alterius cujusque effectus particularis, non statim sequi, quod imperfecta, & limitata reddatur; alioqui non posset unquam se sola efficere, quidquid efficit cum causis secundis, quod est contra rationem naturalem. Undè tantum abest, ut id imperfectionem arguat, quod potius sit maxima perfectio.

10. Argues 4. Si Essentia divina sic concurreret ad Visionem Beatam cum intellectu creato, sequeretur ab eo dependere in ratione causæ universalis, sine qua non posset producere ipsam visionem; sed hoc non est dicendum; ergo &c. Respondeo negando sequelam; nam etiam quando concurrat ut causa universalis omnium rerum, non potest prout sic concurrere absque concursu causarum particularium; & tamen non idèò dicitur ab illis dependere, aut eis subordinari, ut constet.

11. Argues 5. Si Essentia divina sic concurreret ad Visionem Beatam loco speciei, subiret vices causæ minùs principalis, & subordinatæ; siquidem ut species pender ab applicatione intellectus utentis, aut non utentis tali specie ad eliciendam cognitionem, ita etiam penderet Essentia divina, quod quidem satis esset ad rationem causæ minùs principalis, & subordinatæ; sed hoc non videtur admittendum; ergo &c. Respondeo negando majorem, & ejus probationem, nam Essentia divina, prout immediatè concurrat, est ipsamet objectum, quod dici nequit causa minùs principalis, & subordinata intellectui, cum potius sit primum movens respectu illius, illumque extrahat à potentia ad actum. Undè potius ipse intellectus dici debet causa instrumentalis; Essentia autem divina dicenda est causa principalis, ut ex infra dicendis magis constabit.

12. Argues 6. Non sufficit realis præsentia, & assistentia extrinseca unius Angeli ad alium, ut ab illo intuitivè cognoscatur; ergo neque sufficere immediata præsentia, & assistentia extrinseca Essentiæ divinæ ad intellectum Beati, ut ab illo intuitivè videatur; consequenterque Essentia divina non sic concurrat ad sui visionem. Respondeo cum *P. Soar. lib. 2. de Angel. cap. 5. num. 16.*

17. & lib. 2. *Attrib. cap. 12. num. 16.* concessio antecedente; negando consequentiam; diversa ratio est, quia ut actio intelligendi prodeat vitaliter, & indivisibiliter ab objecto, & potentia, requiritur subordinatio, & conjunctio per se inter duo illa principia, ita ut ad influxum unius etiam alterum ei cooperetur; hæc autem subordinatio, & conjunctio non reperitur inter Angelum cognoscendum, & intellectum Angeli cognoscentis per solam realem præsentiam, & assistentiam extrinsecam; siquidem neutrum ex illis principiis per se, & ex natura sua alteri cooperatur, ut patet: at verò inter intellectum Beati perfulum lumine gloriæ, & Essentiam divinam videndam prædicta conjunctio & subordinatio reperitur; siquidem intellectus lumine illustratus subordinatur ipsi Deo ut primo motori ad Visionem.

13. Argues 7. Intellectus per speciem impressam redditur proximè potens, & constitutus in actu primo ad eliciendam Visionem; sed nihil redditur formaliter potens per virtutem sibi extrinsecam; neque constituitur in actu primo per id, quod illud non actuatur, qualiter se habet Essentia divina respectu intellectus Beati; ergo hæc non potest loco speciei immediatè concurrere ad sui Visionem. Respondeo, intellectum Beati non reddi proximè potentem absolute, & adæquatè per solam speciem impressam, sed in ratione potentia per lumen gloriæ, & ex parte objecti per speciem: Undè licet suppleatur concursus speciei per Essentiam, non ideo potentia dicitur fieri absolute potens per virtutem extrinsecam, sed fieri absolute completa in ratione potentia per lumen sibi intrinsecum; & in ratione principii adæquati visionis per habitudinem ad principium extrinsecum, qualis est Essentia, quod non est inconveniens. Deinde constituto in actu primo requirit solùm formam, quæ determetur in differentiam potentia, qualiter se habet Essentia divina, non autem quæ intrinsecè actuatur, & informet; hoc enim est per accidens, & proprium solius formæ accidentalis.

14. Difficultas 2. Utrum Essentia divina de facto immediatè concurrat ad sui Visionem? Affirmative. Ita D. Thom. 1. p. q. 12. art. 2. *Alens. 1. p. q. 7. memb. 2. & in 2. p. q. 24. memb. 1. Henric. quodlib. 3. q. 1. & quodlib. 4. q. 2. Durand. in 4. dist. 49. q. 1. art. 2. Scot. in 4. dist. 49. q. 2. art. 3. Capreol. ibid. q. 5. art. 1. Caiet. 1. p. q. 12. art. 2. Ferrar. lib. 3. contr. gent. cap. 49. P. Molin. 1. p. q. 12. art. 2. d. 1. Conclus. 2. P. Soar. in Met. d. 30. sect. 11. num. 35. & lib. 2. de Attrib. cap. 12. num. 21. P. Valent. tom. 1. q. 12. pun. 2. P. Sal. 1. 2. tr. 2. d. 5. sect. 2. num. 36. P. Granad. 1. p. q. 12. tr. 4. d. 5. sect. 3. P. Herice d. 42. cap. 3. P. Tanner. 1. p. d. 2. q. 6. dub. 2. n. 9. P. Compton. tom. 1. d. 15. sect. 1. n. 7. P. Fasol. 1. p. q. 12. art. 2. dub. 8. num. 25. & alii.*

15. Probatur primò, quia Deus, sive Essentia divina est objectum maximè intelligibile in actu; tum ob maximam immaterialitatem, & rationem actus purissimi, quam sibi vendicat: tum ob supremam indistantiam, & assistentiam, quam habet in ratione formæ intelligibilis respectu intellectus Beati, ut proximè diximus; ergo superflua est species impressa, quæ mediante intellectui uniatur in ratione formæ intelligibilis; siquidem species impressa solùm à Philosophis, & Theologis admittitur propter materialitatem, inproportionem, absentiam, & distantiam objectorum respectu potentiarum cognoscentium. Confirmatur, quia ram substantia Angeli, quam animæ separatæ per se immediatè

Tom. 1.

concurrunt ad sui cognitionem, ut supra jam diximus num. 4. non nisi, quia sunt objecta immaterialia, & propriis potentiis sufficienter præsentia; ergo à fortiori sic concurrerit Essentia divina ad sui cognitionem, cum sit immaterialior, & præsentior intellectui Beati.

16. Probatur secundò, quia quando Deus concurrerit ad aliquem effectum, ut causa particularis, non concurrerit medio instrumento, nisi interveniat aliqua specialis congruitas, & convenientia, qualis videtur, quando effectivè producit gratiam per Sacramenta, quibus Deus utitur tanquam signis sensibilibus, ut fideles per illa connaturalius, & efficacius excitentur ad cognitionem, & amorem rerum supernaturalium; sed Deus ad sui visionem concurrerit ut causa particularis principalis, & nulla apparet congruitas, aut convenientia specialis, propter quam instrumento, sive specie uti debeat; ergo se solo, & non mediante specie ad illam concurrerit.

17. Confirmatur, quia causa particularis creata instrumento non utitur, nisi quando de se insufficiens est ad producendum effectum immediatè; in quo discriminatur à causa universalis, quæ media particulari ad effectum necessariò concurrerit; alioqui jam esset particularis, & non universalis; sed Essentia divina est causa particularis, & per se sufficiens ad visionem producendam, ut supra diximus; ergo illam de facto immediatè producet, & non mediante instrumento, sive specie.

18. Probatur tertio, quia statui beatifico perfectissimo concedendus est congruentior modus concurrendi ad productionem visionis talem statum constituentis; sed tali statui congruentior est concursus immediatus, quàm mediatus Essentia divinæ cum intellectu Beati; siquidem ille supponit majorem unionem Essentia cum intellectu in ratione principii, quàm iste; per illumque efficiuntur beatæ mentes Deiformes, & Deo maximè similes, quatenus ipsum Deum cognoscunt intuitivè per eandemmet formam intelligibilem immediatam, qua Deus se ipsum intuitivè, & comprehensivè cognoscit; ergo talis concursus tali statui necessariò concedendus erit.

19. Contrariam tenent sententiam. Vega apud Ovand. in 4. dist. 49. proposit. 10. P. Vasq. 1. p. d. 43. cap. 7. n. 32. & 34. Egitaniens. tom. 2. de Beatit. lib. 8. p. 2. q. 3. art. 3. S. 2. Richard. in 3. dist. 14. art. 1. q. 3. Favent Scot. in 4. dist. 49. q. 11. Argentin. in 3. q. unica art. 1. ad 1. tenet etiam P. Alarcon. 1. p. tr. 1. d. 3. cap. 2. n. 4. & cap. 3. eamque plures ex viris doctis fuisse amplexos, testantur Henricus in sum. art. 33. q. 2. ad 3. Mayron. quodlib. 4. difficult. 6. P. Sal. 1. 2. tr. 2. d. 5. sect. 2. num. 11. & 12. pro quibus:

20. Obijcies 1. Deus non solet se solo efficere, quod potest mediante causâ secundâ præstare, ut facta inductione per omnia ejus opera, apertè constat; sed potest mediante specie creata concurrere ad sui Visionem; ergo non est cur id faciat immediatè se solo. Respondeo majorem esse veram, quando Deus concurrerit ut causa universalis: non ita verò, quando concurrerit ut causa particularis, ut concurrerit in productione visionis Beatæ, prout supra diximus, & infra dicemus.

21. Obijcies 2. Non sunt augenda miracula absque necessitate; sed nulla datur necessitas ad hoc, ut Deus se solo efficiat sui visionem ex parte objecti; ergo &c. Resp. falsè supponi dari aliquod miraculum in eo, quod Deus prout sic immediatè concurrat ad sui visionem, cum sit modus maximè

F

con-

connaturalis operandi in Deo, quod operetur ut causa particularis; præsertim cum sic operari est magis conveniens statui beatifico, ut diximus, sicque absque ullo miraculo ita operatur; sicut nulum miraculum est, quod Angelus, aut anima separata ad sui cognitionem immediatè concurrat.

22. Instabis: Effectus connaturalis semper producit à causâ magis univocâ; sed species est causa magis univoca respectu Visionis Beatæ, quàm Deus; ergo connaturalis producit per speciem, quàm immediatè per Essentiam. Respondeo majorem esse veram per se loquendo; hîc autem datur specialis ratio in contrarium: Primò, quia species est vicaria objecti; sicque connaturaliter dari nequit, nisi ubi objectum ob suam improprietatem non potest per se immediatè concurrere, ut potest in præsentia; Secundò, quia sic Deo immediatè concurrente, visio plenius sortitur rationem imaginis, quæ cum ab illo produci petat, cujus est imago, eò perfectius fit, quò immediatius.

23. Obijcies 2. Non minus potest Deus producere Visionem Beatam, & amorem beatificum in patria; similesque actiones supernaturales in via, absque lumine, vel habitu supernaturali ex parte potentia; quàm producere Visionem Beatam absque specie impressâ ex parte objecti; sed non concurrat ad illos actus, sive in patria, sive in via absque lumine, vel habitu supernaturali ex parte potentia; ergo neque sic concurrat ad visionem absque specie impressâ ex parte objecti. Confirmatur, quia statui beatifico, utpotè perfectissimo debet tribui perfectissimus modus operandi; perfectior autem operandi modus est per formam intrinsicè inhærentem, qualis est species impressa, quàm per formam extrinsicè assistentem, & adjuvantem, quale est objectum, sive Essentia divina cognoscenda.

24. Respondeo concessa majori, & minori, negando consequentiam; diversa ratio est, quia cum habitus dentur ad corroborandam potentiam, & ex parte ipsius potentia; se habeant, connaturalior modus concurrendi ex parte potentia; est concurrere per formam intrinsicè inhærentem, quàm per modum auxilii extrinsicè adjuvantis; ideoque Deus utitur formâ illâ intrinsicè inhærente ex parte potentia; ad omnes illos actus supernaturales tam in patria, quàm in via; at verò cum concursus objecti per se loquendo sit extrinsecus, connaturalior est, & congruentior per formam extrinsicè assistentem, quando hæc fuerit maximè intelligibilis in actu, qualis est ipsa Essentia divina; imò & Angelica, ut supra diximus. Et per hæc patet quid dicendum sit ad confirmationem argumenti.

25. Obijcies 4. Deus in hac vita concurrat ad sui cognitionem per speciem impressam; ergo & in patria. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia cognitio in patria, cum sit clara, & intuitiva, debet esse immediata, & facialis, sicque debet à Deo immediatè, & nullo interposito, procedere; at verò in via, cum sit obscura, & abstractiva, non habetur immediatè, sed per species alienas, & à rebus creatis emendatas juxta illud ad Rom. 1. 20. Invisibilia Dei per ea quæ facta sunt, intellectû conspicuntur.

26. Obijcies 5. Non implicat qualitas aliqua supernaturalis, quæ simul eleve potentiam in ratione potentia; & cum illa concurrat loco objecti; ergo tale erit de facto lumen gloriæ; consequenterque Essentia Divina non concurrat imme-

diatè ad sui cognitionem. Respondeo quidquid sit de antecedente, negando consequentiam; neque enim dari potest connaturaliter talis qualitas, quando objectum est maximè præsens, & proportionatum, qualis est Deus, ut diximus.

Obijcies 6. Si Deus immediatè concurreret per Essentiam ad sui cognitionem, ad eam concurreret necessariò; siquidem posito lumine gloriæ in intellectu, non potest Deus negare concursum objectivum ad producendam visionem; sed hoc stare non potest; siquidem actiones Dei ad extra omnes sunt liberæ; ergo &c. Respondeo argumentum in utraque sententia eandem habere vim; nam concursus objecti non est minus necessarius ad producendam speciem, quàm visionem; ergo posito lumine, deberet Deus necessariò producere speciem, & hæc Visionem. Undè fit:

SECTIO II.

Vtrum Essentia Divina concurrat ad sui visionem necessariò, & sub ratione Naturæ: an liberè, & sub ratione Voluntatis?

Dico 1. Essentia divina concurrat ad sui Visionem, non solum in ratione causæ formalis externæ illam specificando, quod commune est omnibus aliis objectis respectu actuum, quos terminant, sed etiam in ratione causæ efficientis, eandem effectivè producendo. Ita P. Molin. 1. p. q. 12. art. 2. d. 2. §. His ita. P. Valent. 1. p. d. 1. q. 12. punct. 2. §. Primò intelligitur. P. Soar. lib. 2. de attrib. cap. 12. à n. 17. P. Sal. 1. 2. q. 3. d. 5. tract. 2. sect. 2. & alii Recentiores contra Bannez 1. p. q. 12. art. 2. dub. 2. Conclus. 3. Pesant. d. unica ad 7. aliosque ex Recentioribus.

Probatur primò, quia Essentia divina concurrat loco speciei impressæ, prout supra diximus; sed species secundum verissimam Philosophorum sententiam ad hoc datur, ut effectivè concurrendo potentiam determinet; ergo &c. Secundò, quia in hoc concursu nulla apparet repugnantia, aut imperfectio, ut ex supra dictis patet; ergo &c. Tertiò, quia hoc sublatò concursu, non datur adæquata causa Visionis Beatæ; siquidem tolleretur concursus effectivè determinans intellectum ex parte objecti, qui tamen necessarius est ad quamlibet cognitionem, etiam naturalem eliciendam, ut ex Philosophia tanquam certum supponitur; ergo &c.

Dico 2. Præter concursum in ratione causæ formalis externæ, & effectivum, de quibus proximè, non reperitur in Essentia divina alius tertius, qui ab aliquibus dicitur causalitas, seu unio formalis Essentia; cum intellectu creato. Ita P. Soar. lib. 2. de attrib. cap. 12. à num. 8. P. Valent. tom. 1. d. 1. q. 12. punct. 2. P. Molin. 1. p. q. 12. art. 2. d. 2. P. Gil tom. 2. tr. 6. cap. 2. ubi latius de hac re contra Caiet. 1. p. q. 12. art. 2. ad 3. Bannez 1. p. q. 12. art. 2. Conclus. 4. Zamel. ibid. quest. 3. Pesant. proximè cit. Navarret. contrav. 35. & alios negantes Essentia; divinæ concursum effectivum ad sui visionem, quos latè refert Agid. Lufitan. tom. 2. lib. 12. p. 2. q. 4. art. 5. §. 1. & admittentes tertium illum concursum, quem appellare solent unionem quandam mirabilem, & ineffabilem; ideoque dicunt admittendam,

tendam, quia cum Essentia divina concurrat in ratione formæ intelligibilis loco speciei, quæ rationem causæ formalis exercet respectu intellectus, necessariò debet talem causalitatem supplere, quod aliter præstare non potest, quam per unionem illam, seu causalitatem formalem. Nostra tamen conclusio:

31. Probatur primò, quia concursus effectivus, & formalis extrinsecus Essentiæ satis est ad determinandum intellectum creatum ad eliciendam Visionem Dei; ergo quilibet alius est finitus. Probatur secundò, quia species impressa non exercet rationem unionis, seu causalitatis formalis internæ in quantum est forma intelligibilis præcisè cõstituens intellectum in actu primo, ipsumque determinans ad visionem, sed in quantum est talis forma intelligibilis, nempe accidentalis, quæ ut sic accipit esse à subiecto; alioqui tam Essentia divina respectu Intellectus divini, quam essentia Angeli & animæ separatæ respectu sui intellectus haberent rationem illam unionis, & causalitatis formalis internæ, cum respectu illorum sint formæ intelligibiles illos constituentes, & determinantes in actu primo ad sui cognitionem; sed Essentia divina per intimam conjunctionem, & assitentiam extrinsecam ad intellectum creatum, potest exercere rationem formæ intelligibilis respectu illius, illumque constituere in actu primo, & determinare ad eliciendam sui visionem, ut supra diximus; ergo frustra illi superadditur formalis illa unio, seu causalitas interna mirabilis, & ineffabilis.

32. Confirmatur primò, quia causalitas illa in forma intelligibili est magna imperfectio; siquidem solum provenit ex ratione accidentis, ejusque dependentià à subiecto; sed Essentia divina est forma intelligibilis perfectissima; ergo causalitatem illam neque vendicat, neque supplet; alioqui in illam refunderetur formalis imperfectio. Secundò, quia unio illa, seu causalitas dicitur à suis Authoribus ineffabilis, & inexplicabilis; ergo vel solo nomine debet à vera Theologia ablegari, utpote quæ neque principium, neque fundamentum habeat, ex quibus deduci, aut explicari possit.

33. His ita probatis & stabilitis, pro solvenda difficultate in titulo proposita, advertendum est, duobus modis posse difficultatem illam excitari: Primò, ita ut inquiramus: An Essentia divina concurrat cum intellectu Beati per se primariò, ut est, seu ut Natura quædam est: An verò concurrat per se primò, non ut est, sed ut Voluntas, & Omnipotentia est? Secundò, ita ut investigemus: An Essentia divina ita concurrat ad sui visionem, ut saltem ad minimum sit necessarium, quod ad talem concursum applicetur, seu imperetur à voluntate Dei libera? His positis fit:

34. Conclusio 1. Essentia divina concurrat ad sui visionem per se primariò ut est, seu ut Natura est; non autem ut Voluntas, & Omnipotentia est. Ita *Argent. quest. Prolog. ad 5. Egitaniens. cit. art. 1. §. 2. num. 12. P. Molin. 1. part. quest. 12. art. 2. d. 2. §. Licet autem. P. Gil. tom. 2. tr. 6. cap. 3. à num. 3. P. Sal. 1. 2. tr. 2. d. 5. sect. 2. num. 4. & alii Recentiores. Probatur primò ex D. Thom. quest. 8. de Verit. art. 1. & in 4. dist. 49. quest. 2. art. 1. ad 2. quatenus asserit, idem esse principium intellectus divinæ increatæ, ac creatæ beatificæ; sed principium Intellectionis divinæ est Essentia; ut Essentia, & ut Natura est; non autem ut voluntas est; ergo ita similiter erit respectu Visionis beatificæ.*

35. Probatur secundò, quia essentia Angeli (idem *Tom. 1.*

quæ de essentia animæ separatæ) concurrat ad sui cognitionem, ut natura est; & non ut voluntas; aut potentia; alioqui si concurreret ut voluntas; cum nihil detur volitum, quin præcognitum, daretur alia cognitio Angelica ante primam illius cognitionem, quod implicat; esset enim, & non esset prima; ergo idem dicendum de Essentia divina concurrente ad sui cognitionem.

36. Probatur tertio, quia si Essentia divina concurreret ad Visionem beatam non ut Natura, sed ut Voluntas & Omnipotentia est, per se primò cognosceretur à Beato ut Voluntas, & Omnipotentia est; siquidem objectum eo modo, quo movet potentiam, ab eadem attingitur; sed hoc non est dicendum; siquidem Beatus per se primò attingit Essentiam ut Natura est, & prout includit omnia; quæ in illa sunt formaliter, ut ex infra dicendis constabit; ergo &c. Confirmatur, quia objecta creata non movent per se primò potentiam cognoscentem, prout potentia sunt; alioqui ut talia per se primò cognoscerentur, quod experientiæ repugnat; ergo &c.

37. Probatur quarto: Idem Essentia divina concurreret ad sui cognitionem, ut est Voluntas & Omnipotentia, quia ante hujusmodi potentias non conciperetur à nobis sufficiens ad producendam immediatè actionem, sive visionem illam; sed hoc est falsum; siquidem substantia creata antequam perficiatur per propriam potentiam, potest aliquas emanationes edere, ut patet in aqua se reducete ad pristinum frigus: in substantia producente suas proprietates, & potentias realiter distinctas; suamque subsistentiam, quibus emanationibus similis est concursus ille Essentiæ ad visionem, cum prout est ab Essentià sit actio quædam intentionalis; ergo &c.

38. Probatur quinto, quia Naturæ divinæ, utpote perfectissimæ, non debet denegari perfectio aliqua competens rebus creatis, in qua nulla visitur repugnantia; sed concurrere ad sui cognitionem, prout naturæ quædam sunt, est perfectio competens rebus creatis, ut inductione facta constat; & in eo, quod Deo adscribatur, nulla visitur imperfectio, aut repugnantia; aliter assignetur; ergo &c.

39. Oppositum tenent *Scor. quodlib. quest. 14. art. 2. §. Hinc intelligendum. Herrer. in 1. Scor. tom. 1. d. 7. quest. 9. conclus. 3. & 4. Radai. part. contr. 10. art. 1. conclus. 3. & omnes ferè Scoristæ. P. Vasq. 1. part. d. 43. cap. 7. num. 35. Egitaniens. tom. 2. lib. 8. part. 2. quest. 2. art. 6. §. 5. num. 43. P. Herice tr. 4. d. 42. cap. 4. num. 30. ubi citat Ovard. in 4. dist. 49. proposit. 8. & D. Thom. 1. part. quest. 19. art. 4. P. Compton. tom. 1. d. 15. sect. 2. num. 1. & 2. licet contrarium non rejiciat: Pro illis:*

40. Obijcies 1. Illud Apoc. 4. ibi: *Tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erunt, & creata sunt.* Ubi significatur, Essentiam ad omnia creata concurrere ut voluntatem; sed Visio beata, ad quam Essentia concurrat, est quid à Deo creatum; ergo &c. Respondeo ex loco citato, sicut ex aliis similibus (si quæ sint) solum colligi, quæcumque à Deo fiunt, pendere ab ejus voluntate modo statim explicando; non autem Naturam, sive Essentiam divinam ad illa concurrere sub ratione Voluntatis, quod debebat probari.

41. Obijcies 2. Quidquid Deus *ad extra* producit, efficit per suam Essentiam, ut per principium completum; sed hæc talis non est, nisi prout completur per Voluntatem, & Omnipotentiam; ergo &c. Respondeo negando minorem: neque enim Essentia divina, ut Natura est, est minus sufficiens, & completa

completa ad sui visionem eliciendam, quam sit substantia creata ad emanationes naturales suarum proprietatum, ut diximus.

42. Obijcies 3. Si Essentia concurreret ad sui visionem, ut Natura est, sequeretur, Deum aliquid efficere *ad extra* ex necessitate naturæ; sed hoc non est dicendum: tum quia id negant omnes Theologi cum *D. Thom. 1. part. quest. 19. art. 4.* tum etiam quia illud, quod Deus sic operaretur, necessariò foret infinitum; siquidem cum non haberet principium à quo limitaretur, & determinaretur, operaretur quantum potest; potest autem infinitum; ergo &c.

43. Respondeo cum P. Molin. cit. negando sequelam, si velint ex hac operatione sequi, Deum efficere aliquid *ad extra* ex necessitate naturæ simpliciter, & absolute, siquidem concursus Dei ad sui visionem Deo est liber: concedendo tamen sequelam, si velint, sequi, Deum efficere aliquid *ad extra* ex necessitate secundum quid, quatenus scilicet concursus ille, quantum est ex parte Essentiæ concurrentis in ratione formæ intelligibilis à Deo impenditur necessariò; ex quo tamen non sequitur, effectum illum esse simpliciter ex necessitate naturæ, siquidem maximè liber & voluntarius est Deo, prout ad illum concurrat cum intellectu, & lumine gloriæ, tum ut causa universalis, tum ut particularis, licet ex suppositione, quod ad illum velit concurrere, necessarius sit talis concursus, prout exit ab illius Essentia concurrente in ratione formæ intelligibilis.

44. Obijcies 4. Essentia divina per id concurrat ad sui visionem, quod continet, & potest producere speciem impressam intuitivam Dei sed hanc continet, & potest producere per Omnipotentiam, & voluntatem, ergo ad illam de facto concurrat per Omnipotentiam, & Voluntatem, seu prout est Voluntas, & Omnipotentia. In hoc argumento maximè nititur P. Herice cit. num. 27. cum tamen supponat possibilem esse speciem impressam intuitivam Dei, ex iis, quæ pro illius possibilitate infra dixerimus, patebit quid dicendum proposito argumento.

45. Conclusio 2. Concursus Essentiæ divinæ in ratione formæ intelligibilis ad Visionem beatam, non solum est necessarius ut diximus, sed etiam prout sic est independens ab applicatione, saltem immediata, & directa Voluntatis divinæ. Ita videtur tenere *D. Thom. supra cit. n. 34.* dum asserit idem esse principium Visionis increatæ, ac Visionis creatæ beatificæ; sed Essentia divina independenter ab applicatione Voluntatis divinæ concurrat de facto ad Visionem increatam; ergo eodem modo concurrat ad visionem creatam beatificam. Tenent expressè P. Molin. 1. part. q. 12. art. 2. d. 2. §. Licet autem. P. Gil. tom. 2. tr. 6. cap. 3. à num. 8. & probabilem dicit P. Becan. 1. part. tr. 1. cap. 9. quest. 2. num. 4. Tenent etiam Scot. quodlib. quest. 14. art. 2. §. Hinc intelligendum. Licher. ibid. Mayron. in 3. dist. 12. q. 21. & alii.

46. Probatur primò, quia Essentia divina ante applicationem liberam voluntatis, est forma intelligibilis perfectissima, nō solum respectu Intellectus divini, sed etiam creati perfusi lumine gloriæ; ergo prout sic potens concurrere, & de facto concurrere cum utroque ad sui visionem. Probatur consequentia, quia ad concurrendum cum Intellectu divino ad sui visionem non est necessaria illa voluntatis applicatio, ut omnes fatentur; ergo neque sic erit necessaria ad concurrendum cum intellectu creato.

47. Probatur secundò, quia Essentia divina non est

minùs potens ad præstandum suum concursum in ratione formæ intelligibilis ad sui Visionem, antequam nostro concipiendi modo compleatur per voluntatem, & potentiam executivam, quam sunt plura objecta creata ad eliciendas suas emanationes reales, nempe elementa ad producendas proprietates sibi connaturales, Essentia ad producendum intellectum, & voluntatem, & substantia suam subsistentiam; sed hæc producant suas proprietates per emanationes reales, antequam re ipsa compleantur per potentias, quibus ceteros effectus producant; ergo à fortiori Essentia divina eliciet actionem intentionalem ad sui visionem, antequam nostro concipiendi modo compleatur per Omnipotentiam, qua producit effectus ad extra, & per voluntatem, quæ applicari possit.

48. Probatur tertio, quia essentia Angeli (idemq; de anima separata) de facto concurrat ad sui visionem per proprium intellectum independenter ab applicatione voluntatis; alioqui cum applicatio voluntatis ad hoc, ut Angelus se intelligat, pendeat necessariò à cognitione objecti, siquidem nihil volitum, quin præcognitum, sequeretur jam habere sui cognitionem, antequam se cognosceret, quod implicat: imò cum illa cognitio antecederet actum voluntatis, haberetur independenter ab illius applicatione, quod intendimus; ergo etiam Essentia divina sic concurrat ad sui visionem independenter ab applicatione voluntatis, cum non sit ad id minùs efficax, quam essentia Angeli.

49. Probatur quartò, & efficaciter, quia posito concursu libero Voluntatis divinæ ex parte intellectus creati, & luminis gloriæ, cum sola assistentia extrinseca, seu unione Essentiæ in ratione formæ intelligibilis, statim producat Visio beatifica absque libera applicatione Essentiæ ad talem concursum; siquidem positis omnibus requisitis ex parte potentie, & unione formali speciei impressæ, aut objecti cognoscibilis in cognitionibus naturalibus, nihil aliud requiritur præter efficaciam speciei, vel objecti, ut statim producatur cognitio, ut facta inductione constat; sed ex suppositione facta dantur omnia requisita ex parte potentie, & aliunde Essentia divina non est minùs efficax ad præstandum concursum ex parte objecti absque applicatione libera voluntatis, quam sunt species aut objecta creata, quæ absque ulla peculiari applicatione concurrunt cum sola naturali efficacia ad talem actionem; ergo absque necessitate introducit, & exigitur talis applicatio libera voluntatis.

50. Confirmatur, quia positis omnibus requisitis ex parte potentie divinæ ad producendum aliquem effectum in creatis, statim concurrat Essentia divina in ratione causæ exemplaris absque ulla applicatione directa voluntatis illam applicantis ad talem concursum; ergo etiam positis liberè omnibus requisitis ex parte potentie creatæ, statim similiter concurrat in ratione formæ intelligibilis absque ulla nova applicatione voluntatis ad talem concursum.

51. Et declaratur adhuc efficaciter, quia licet Essentia divina ad effectum creatum *ad extra*, quando illum producit Omnipotentia, non concurrat ut applicata à propria voluntate quoad concursum, quem ipsa præstat in genere causæ exemplaris, hoc non tollit quominus effectus ille dicatur Deo liber, atque opus divinæ Voluntatis simpliciter, & absolute absque ulla imperfectione; siquidem ad hoc satis est libera applicatio Voluntatis divinæ quoad cetera, quæ ad productionem talis effectus requiruntur;

requiruntur; ergo similiter licet Essentia divina non concurret ad Visionem beatam, ut applicata directè à Voluntate divinâ quoad rationem concursus, quem ipsa præstat in ratione formæ intelligibilis, hoc non tollit, quominus effectus ille dicatur simpliciter Deo volutus, & liber; siquidem ad hoc satis erit, quod omnia requisita ex parte potentiz, & luminis gloriæ sint simpliciter & absolute Deo libera.

32. Hinc colliges ad eliciendam Visionem Beatam sufficere applicationem Essentiz divinæ in ratione formæ intelligibilis mediatam, & indirectam, quatenus scilicet voluntas divina cum intellectu creato, & lumine gloriæ liberè concurret, tum mediatè, utrumque conservando; tum immediatè in ratione causæ universalis, vel etiam particularis, (prout infra explicabimus) concurrendo ad Visionem Beatam cum intellectu creato, & lumine gloriæ tanquam cum instrumento sibi peculiari.

33. Oppositam sententiam tenent *Argentini. q. 1. Prolog. Aureol. in 2. dist. 9. q. 1. art. 1. P. Vafq. & P. Sal. proximè, Agid. Lustran. rom. 2. lib. 8. p. 2. q. 2. art. 6. § 5. num. 47. & 48. P. Soalib. 2. de Attrib. cap. 12. n. 20. 22. & 25. & lib. 2. de Angel. cap. 28. num. 4. P. Becan. 1. p. tract. 1. cap. 9. q. 2. n. 4. Machin. 1. p. q. 12. a. 2. d. 15. sect. 1.* qui idem affirmant de concursu ad producendam speciem impressam, de quo infra: pro quibus. Argues 1. Fundamenta, quibus probata est præcedens conclusio ab Adversariis in nos, videntur ad minimum probare, Essentiam divinam concurrere ut applicatam, seu imperatam directè à voluntate divinâ; ergo &c. Respondeo negando antecedens: talia enim fundamenta partim ex fundamentis proximè adductis sunt dissoluta, partim ex dicendis dissolventur.

34. Argues 2. ex illo Psal. 134. ibi: *Omnia quacumq; voluit Deus fecit.* Et ad Ephes. 1. *Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ:* ex quibus, aliisque similibus locis videtur satis constare, nihil à Deo fieri, aut factum esse, nisi ex beneplacito voluntatis divinæ; ergo &c. Respondeo adducta loca (& si quæ sunt alia,) solum intendere, quæcumque Deus operatur *ad extra*, esse simpliciter, & absolute Deo libera, quod non negamus; cum hoc tamen stare potest, quod secundum aliquam considerationem possit concursus Dei accipi necessarius, prout de concursu ad effectum in ratione causæ exemplaris explicavimus.

35. Argues 3. Deus non communicat suam Essentiam creaturis in earum productione, nisi per Intellectum, & Voluntatem saltem ut applicantem potentiam executivam, ut constat, tum ex alibi dictis: tum ex locis Scripturæ proximè citatis: tum ex communi Theologorum sententia: tum etiam ex Philosopho passim asserente, Deum esse agens, non per Naturam simpliciter, sed per Intellectum, & Voluntatem operans; ergo etiam eidem non communicabit suam Essentiam per ejus intelligibilitatem, sive concursum in ratione formæ intelligibilis, nisi ut applicatam directè à Voluntate Divina.

36. Respondeo primò, verum quidem esse, Deum non communicare suam Essentiam in esse reali, quando creaturas realiter producit, nisi dependeret ab applicatione libera, & directâ suæ voluntatis; id tamen non esse secundum omnem rationem concurrendi; siquidem non illam prout sic applicat in ratione causæ exemplaris, ut diximus; ergo etiam mirum non est, quod eandem non communicet secundum esse intelligibile liberè applicatam, saltem secundum aliquam rationem, qua-

lis est ratio concurrendi intentionaliter, & loco specie impressæ, ut etiam diximus.

Respondeo secundò, concessio antecedente, negando consequentiam; diversa ratio est, quia Deus non communicat suam Essentiam in productione creaturarum, nisi per actionem *ad extra* omnibus modis realem, quæ prout sic supponit ipsam Essentiam nostro concipiendi modo jam constitutam per Intellectum, & Voluntatem, atque adeò per hanc liberè applicatam; ut videre est in actionibus simpliciter realibus agentium naturalium: at verò suam intelligibilitatem communicat per actionem, prout est ab Essentia intentionalem, & similem emanationibus agentium naturalium, ideoque prout sic non requirit ipsam Essentiam completam per voluntatem ut eam liberè applicantem, ut in simili diximus de emanationibus agentium naturalium, quæ à suis causis egredi possunt, antequam constituantur & compleantur per suas potentias reales.

Argues 4. Deus per voluntatem, & suam Omnipotentiam potest immediatè supplere concursus suæ Essentiz ad productionem Visionis Beatæ; siquidem hic est in genere causæ effectivæ; Deus autem potest supplere concursus causæ effectivæ, ut est communis sententia; ergo hic dependet à Voluntate Divina saltem ut applicante; siquidem Deus non illum supplebit, nisi prius velit eum impedire, & de facto impediat, quod autem non impediat, est signum, quod ejus voluntati, & potentiz subiacet.

Respondeo negando antecedens: neque enim Deus supplere potest concursus illum directè, saltem de lege ordinaria; quia licet sit effectivus, ac proinde ex genere suo possit à Deo suppleri, quia tamen nostro concipiendi modo supponitur ad concursus liberum Voluntatis divinæ, juxta ea quæ supra diximus, ab eadè suppleri non potest. Accedit, quia licet concursus ille, prout est effectivus, suppleri possit per Voluntatem divinam, (quod non concedimus,) adhuc non possit per illam suppleri, quatenus formalis extrinsecus; siquidem hic aliter suppleri non potest, quàm per formam, quæ Essentiam ipsam divinam contineat per se primò, & formaliter, aut eminenter, aut intentionaliter; nullo autem ex hismodis Voluntas divina continet Dei Essentiam, ut patet.

Scio aliquos ex Recentioribus putare, ex eo non posse concursus effectivum Essentiz divinæ in ratione formæ intelligibilis suppleri per Voluntatem divinam, quia hæc Essentiam non continet aliquo ex modis proximè assignatis. Non placent, si loquantur de concursu effectivo præcisè quæ effectivo; siquidem Voluntas divina non suppleret concursus activum effectivè ut principium quod, & principale, sed ut principium quo, & minus principale; ad hunc autem effectum præstandum opus non esset, Essentiam continere aliquo ex prædictis modis, sed satis esset, quod illam sic contineret principium quod, & principale, qualis esset Deus.

Argues 5. Si Essentia divina non concurret ad Visionem Beatam ut applicata, & determinata à Voluntate divina, sequeretur, concurrere necessarium, atque adeò secundum totam suam intelligibilitatem infinitam; sed hoc non est dicendum: alioqui per talem concursus produceretur visio infinita; siquidem causa infinita, nisi aliud habeat, à quo impediatur, producit effectum suæ virtuti adequatum, sicque infinitum, quod implicat; ergo &c.

62. Respondeo negando sequelam, licet enim Essentia divina non concurrat ut applicata à Voluntate divina, adhuc Visio Beata non erit infinita; siquidem ex simultanea conjunctione cum intellectu creato, & lumine gloriæ finitæ virtutis limitatur ad non concurrendum secundum totam suam intelligibilitatem, sed secundum finitam, & limitatam, sicque limitatum effectum, seu Visionem finitam producit; nam quando plures causæ diversæ rationis concurrunt ad eundem effectum producendum, potentior limitari solet ab imperfectiori, ita ut effectus sequatur deteriolem partem suæ causæ. Patet primò in conclusione deducta ex duabus præmissis etherogeneis inæqualibus in perfectione, quarum deteriolem sequitur, ut alibi diximus in Logica. Secundò in duobus cernentibus idem objectum ex eadem distantia, & per speciem impressam æqualis intensiois, quorum unus si habeat visum acutum, & alter illum habeat obtusum, visio necessariò evadet inæqualis, & representatio speciei limitabitur juxta proportionem luminis naturalis; ergo ita similiter fiet in concursu Essentiæ divinæ ex conjunctione cum intellectu creato, & lumine gloriæ finitæ virtutis, quale est illud, quod de facto datur ad videndum Deum.

63. Inferes: Ergo saltem de potentia Dei absoluta poterit Essentia divina concurrere ad Visionem Beatam dependentem ab applicatione libera immediata, & directa Voluntatis divinæ. Respondeo concedendo illationem ob easdem rationes cum proportionem applicatas, quibus infra idem probabimus de concursu ejusdem Essentiæ divinæ ad producendam speciem impressam.

SECTIO III.

Utrum Essentia Divina concurrat ad sui visionem per se primariò secundum omnes suas perfectiones: an solum secundum aliquas?

64. **C**UM Perfectiones Divinæ aliæ sint absolutæ, quales sunt Misericordia, Justitia, & alia Attributa; aliæ verò sint relativæ, quales sunt Relationes Personales, sive constituentes Personas, de omnibus hæc est præsens quaestio. Prima sententia asserit, Essentiam divinam concurrere per se primariò ad sui visionem, non secundum omnes suas perfectiones, etiam absolutas, sed tantum secundum aliquas determinatas, nempe secundum solam Voluntatem, & Omnipotentiam. Ita Scot. quodlib. quaest. 14. art. 2. & cum eo alii Scotistæ supra citati num. 39. Hujus tamen sententiæ fundamenta ibidem proposuimus & satis rejecimus.

65. Secunda sententia est aliquorum affirmantium, Essentiam divinam concurrere primariò ad sui Visionem, aut solum quâ intellectio actualis: aut quâ est infinita simpliciter. Hæc tribui potest Authoribus, qui docent Essentiam divinam in ratione Deitatis per se primariò constitui, aut per rationem intellectiois actualis: aut per rationem infinitatis simpliciter.

66. Fundantur, quia Natura, sive Essentia divina concurrat per se immediatè ad sui visionem quâ Natura est, ut supra diximus; sed in ratione Natu-

ra constituitur, aut per intellectioem actualem: aut per infinitatem simpliciter; ergo aliqua earum per se primò concurrat ad sui visionem. Respondeo primò negando minorem: jam enim diximus in Met. tract. 1. d. 3. à num. 739. Naturam divinam constitui per Aseitatem metaphysicè; physicè autem à parte rei per existentiam perfectissimam per se subsistentem in omni genere, prout ibidem diximus num. 660. Respondeo secundò, dato quod Natura divina per illa prædicata ultimò constitueretur, non tamen adequatè, sicque deberet concurrere ad sui visionem etiam secundum alias perfectiones absolutas saltem communiores, quæ etiam in ipsâ ratione Naturæ includerentur.

Tertia sententia, quam sequimur docet, Essentiam divinam concurrere per se primariò ad sui Visionem secundum perfectiones absolutas, non autem secundum relativæ. Ita P. Sgar. lib. 2. de Arnes qui asserunt, perfectiones relativæ in Deo non pertinere ad objectum primarium Visionis beatæ, quos infra citabimus d. 5. num. 12.

68. Probatur 1. pars primò, quia Essentia divina concurrat per se primariò ad sui Visionem, quâ Natura est, ut supra diximus; idque non ut à nobis. cap. 12. num. 23. & 24. P. Molin. 1. part. quaest. 12. art. 8. d. 4. Conclus. 3. & citari possunt omnes concipiuntur, sed ut est in re ipsa; sed prout sic per se primò constituitur in ratione naturæ per omnes suas perfectiones absolutas, ut diximus in Metaphysica loco à nobis citato; ergo secundum omnes concurrat per se primò ad sui Visionem.

69. Probatur secundò, quia objecta creata secundum omnes perfectiones sibi essentielles concurrunt per se primò ad sui cognitionem habitam sive immediatè, si sint ex se proportionata, ut sunt Angelus, & anima separata respectu cognitionis sui ipsius; sive mediante specie à se emissâ, quando talia non sunt; sed perfectiones absolutæ sunt veluti partes essentielles Essentiæ divinæ; ergo secundum omnes per se primò concurrat ad sui visionem.

70. Probatur 2. pars primò, quia Essentia divina ad Visionem Increatam Patris (idemque de cæteris Personis,) non concurrat nostro concipiendi modo secundum perfectiones relativæ. Personarum primariò, sed satis est, quod secundum illas concurrat secundariò, & quatenus eminenter continentur in Essentia; ergo eodem modo concurrat re ipsa ad Visionem beatam creatam.

71. Secundò, quia Relationes divinæ eminenter continentur in Essentia divina; ergo satis est concursus primarius, & immediatus Essentiæ divinæ, ut illæ videantur à Beato. Tertiò, quia si Relationes in Deo per se immediatè, & primariò concurrerent ad Visionem beatam creatam, posset earum qualibet, quantum est ex se, sine aliâ concurrere ad sui Visionem; sed hoc non est dicendum; alioqui jam opera Trinitatis ad extra non essent indivisa, quod est contra Theologos & Sanctos Patres; ergo &c. Quartò, quia sequeretur, posse effectum creatum, qualis est Visio beata pendere à Deo, quatenus Trinus est consequenterque ex illius cognitione comprehensiva posse evidenter cognosci Mysterium Trinitatis; hoc autem in Materia de Trinitate negari solet; ergo & illud, ex quo sequitur.

72. Quintò, quia Relationes divinæ quoad nostrum modum concipiendi sunt posteriores Essentiâ, ut potè à quâ, ut à radice procedunt; ergo posterius ad Visionem beatam concurrunt; consequenterque mediante Essentiâ, Sextò, quia Relationes & substantiæ

stantia, ut tales non sunt activae, ut constat ex relationibus, & subsistentiis creatis: ergo falsum est, Relationes divinas concurrere activae ad visionem beatam; consequenterque ad illam per se primario concurrere.

73. Oppositum tenent aliqui Recentiores cum P. Gil. tom. 2. tract. 7. cap. 1. num. 5. Pro quibus: Obijcies 1. Ideo Essentia divina non concurreret per se primo ad Visionem beatam secundum perfectiones relativas, aut quia ex tali concursu aliquod sequeretur absurdum: aut quia illae de se efficaciam non habent ad concurrendum effectivè in ratione formae intelligibilis: aut quia satis est immediatus concursus Essentiae, in qua eminenter continentur, ut ipsae ab intellectu Beati perfecte videantur: Non primum; non enim apparet quid absurdi sequatur: Non secundum; neque enim Relationibus divinis, quae sunt substantiae perfectissimae, negari debet perfectio, quae formis creatis, etiam minimae entitatis, conceditur à Philosophis; concursus autem intentionalis ad sui cognitionem primario, & per se conceditur entibus de se inefficacibus ad actiones reales, ut coloribus: Non tertium, neque enim concursus immediatus Essentiae satis est, ut Beatus ipsas Relationes perfecte videat; ergo &c. Respondeo negando minorem quoad ultimam partem; satis enim est immediatus concursus Essentiae, in qua ipsae relationes eminenter continentur ad perfectam earum cognitionem.

74. Instabis: Concursus immediatus illius, quod aliud eminenter continet, non sufficit ut illud intuitivè cognoscatur, nisi ad summum quando contentum in illo continetur, ut in causa infinite perfecta; sed Relationes divinae non continentur in Essentia, ut in causa; ergo &c. Respondeo negando majorem: satis enim est, quod in illo continentur, ut in radice; sic autem continentur Relationes divinae in Essentia.

75. Obijcies 2. Relationes divinae sunt formae aequè intelligibiles in actu, & aequè praesentes intellectui creato Beati, atque sunt perfectiones essentielles, & attributales absolutae; sed haec concurrunt ad sui visionem per se primo, necessario, & independenter ab applicatione Voluntatis divinae; ergo etiam sic concurrent perfectiones Relativae. Respondeo negando majorem: perfectiones enim absolutae, cum integrent Essentiam in ratione Naturae, prout supra diximus, sub qua ratione Essentia per se primo concurrat ad sui visionem, etiam ipsae perfectiones absolutae sic cum illa concurrunt ad sui visionem, quod aliter est in perfectionibus Relativis, ut ex dictis constat.

76. Obijcies 3. Quando in una, eademque natura reperiuntur plures rationes virtute distinctae aequè capaces alicujus effectus, aut causalitatis exercendae, impossibile est, talem effectum, aut causalitatem ab una illarum exerceri per se primo, quin etiam per se primo ab omnibus exerceatur; sed Relationes divinae solum virtualiter distinguuntur ab Essentia, ceterisque perfectionibus absolutis, quae per se primo concurrunt ad sui visionem, ipsaeque Relationes non sunt incapaces concursus effectivi in ratione formae intelligibilis; ergo per se primo illam exercent, sicut Essentia, aliaeque perfectiones absolutae. Respondeo negando minorem quoad ultimam partem; Relationes enim divinae solum sunt capaces concursus effectivi mediatum, & secundarii ratione Essentiae ad sui visionem, ut patet ex dictis; sicut tales sunt in ordine ad effectus ad extra, ad quos Deus solum immediate, & per se primo concurrat, ut Unus. & non ut Trinus est, alioquin illius opera ad extra esset divisa.

77. Obijcies 4. Nobilior concurrendi modus concedendus est divinis Relationibus, nisi inde aliquod sequatur incommodum; sed nobilior modus concurrendi est per se primo concurrere, quam ratione alterius, in quo contineatur; & in eo, quod hic modus concurrendi concedatur Relationibus divinis respectu Visionis Beatae, nullum apparet incommodum; ergo &c. Respondeo majorem esse veram, si loquamur de nobiliori modo concurrendi Relationibus divinis connaturaliter debito; talis autem non est modus concurrendi per se primo, qui solum est proprius Essentiae, cujus ratione ipsae Relationes tantum concurrunt, sicque solum secundario, & mediatè, ut patet ex dictis.

SECTIO IV.

Utrum possibilis sit species impressa intuitiva Deitatis?

78. **P**RAESENS haec quaestio, cum ad utrumque jam forum tam Theologicum, quam Philosophicum spectet, quia prius in me Philosophum judicem incidit, latè à me decisa est in Logica tract. 3. d. 3. num. 46. & 60. nè tamen Theologus conquaratur, habeantque repetita leporem, eam iterum novitate aliqua perstringam.

79. Prima sententia asserit dari in Beatis de facto speciem impressam divinae Essentiae. Ita P. Vasq. 1. p. d. 43. cap. 7. Theodor. Smising. tr. 2. de Deo, Uno d. 6. num. 69. & videtur concedere Aureol. quodlib. 8. art. 2. probabilemque judicat Richard. in 3. dist. 14. art. 1. q. 3. Probatur primo ex P. Valq. cit. quia in omnium sententia infunditur Beatis lumen gloriae, ut comprincipium Visionis Beatae; sed tale lumen est species impressa Essentiae divinae: tum quia D. Thom. 1. p. q. 12. art. 2. & 3. contra gent. cap. 54. appellat lumen gloriae similitudinem Dei, quod est proprium speciei: tum etiam, quia lumen gloriae ita determinat intellectum Beati ad videndum Deum, ut nullo alio superaddito ipsum sufficienter determinet, quod est munus speciei impressae; ergo &c.

80. Respondeo argumentum solum concludere, lumen gloriae esse aliquo modo principium Visionis Beatae, ut infra dicemus, non tamen quod tale sit per modum speciei; ad hoc enim opus erat, ut esset principium per modum exprimentis, & producentis objectum intra ipsam potentiam cognoscentis. Unde D. Thom. solum appellat illud similitudinem Dei quatenus cum intellectu concurrat ad Visionem Beatam, quae est similitudo intentionalis Dei; in qua etiam ratione concurrendi determinat etiam potentiam habendo se ex parte illius, non autem objecti, quod necessarium erat, ut haberet rationem speciei. Addo D. Thom. non loqui de similitudine intentionali, id est specie impressa, quam negat, sed latè de reali quatenus omnis effectus est similitudo Dei, quem refert, ut ejus participatio.

81. Probatur secundo cum Aureol. quia Deus videtur à Beatis per similitudinem creatam, qualis est actus intelligendi; sed intelligere formaliter est ipsa receptio speciei; siquidem ex Philosopho lib. 3. de Anima, intelligere est quoddam pati; non autem sic esset, si in alio, quam in ipsa receptione speciei formaliter consisteret; ergo lumen gloriae, quod in intellectu Beati recipitur habet rationem

rationem speciei. Respondeo negando minorem: falsum enim est, intelligere formaliter esse solam receptionem speciei, cum potius sit actus vitalis à propria potentia elicitus, concurrente aliquo determinativo ex parte objecti. Dicitur autem à Philosopho quoddam pati, quia non transeunt, sed immanenter producit ab ipsa potentia producente, & illum in se recipiente.

82. Secunda sententia tenet impossibilem esse speciem impressam intuitivam Dei, tam de facto, quam de possibili. Ita *Henricus in sum. art. 33. q. 2. ad 3. & quodlib. 4. q. 7. D. Thom. 1. p. q. 12. art. 2. & lib. 3. contr. gent. cap. 49. & 51. & q. 8. de Verit. art. 1. & q. 10. art. 11. & quodlib. 7. art. 1. & in 4. dist. 49. q. 2. art. 1. Durand. q. 2. à num. 12. Capreol. q. 5. art. 1. Sor. quest. 2. art. 3. Conclus. 2. Palat. d. 1. Bassol. in 3. dist. 14. q. 1. art. 1. §. Dico igitur. Marsil. q. 10. art. 2. Conclus. 2. Ferrar. lib. 3. contr. gent. cap. 49. Caiet. 1. p. q. 12. art. 2. Bannez. Zumel. ibid. d. 2. Gonzal. d. 25. sect. 3. Torref. q. 27. art. 1. d. 5. p. 2. dub. 4. P. Arrub. d. 16. cap. 4. quos citat, & sequitur P. Amicus tom. 1. d. 9. num. 89. Albert. Magn. 1. p. sum. tr. 3. q. 15. memb. 1. Egid. Rom. quodlib. 6. q. 5. & 15. D. Antonin. 1. p. tit. 3. cap. 6. §. 20. Atrifiodor. lib. 3. sum. tract. 11. q. 3. Ripa. q. 1. dub. 2. Cabrer. in 3. p. q. 11. art. 1. d. 5. conclus. 2. Navarret. contr. 43. §. 2. conclus. 2. P. Gil. tom. 2. tract. 7. cap. 10. & 11. P. Recupit. q. 31. à n. 20. P. Tanner. d. 2. quest. 6. dub. 2. num. 12. P. Granad. 1. part. 17. d. 4. §. 3. & alii tum Veteres, tum Recentiores.*

83. Fundantur 1. Omnis similitudo perfecta aliquod objectum perfecte exprimens debet ei perfecte assimilari; sed impossibilis est creatura, quæ sit perfecta similitudo Dei, ita ut illum perfecte exprimat, & repræsentet, qualiter illum exprimeret species impressa illius intuitiva; ergo &c. Respondeo distinguendo minorem: quæ sit perfecta similitudo Dei in essendo; concedo minorem: in repræsentando; nego minorem.

84. Instabis: ut aliquid sit perfecta similitudo Dei, debet esse Deus; siquidem Apostolus ad Hebr. 1. ex eo ostendit æqualitatem Christi Domini cum Patre, quia est perfecta imago, & figura substantiæ ejus; sed nulla creatura potest esse Deus; ergo neque perfecta illius imago, & similitudo. Respondeo distinguendo majorem: debet esse Deus, si sit perfecta Dei similitudo in essendo, realis & substantialis; concedo majorem: si solum in repræsentando, & intentionalis; nego majorem: cum autem Christus Dominus sit similitudo realis, & substantialis in essendo Patris, bene ex illius similitudine arguit Apostolus esse Deum æqualem Patri: at verò species illa impressa, sicut & expressa foret similitudo intentionalis in repræsentando, cum qua stare potest ratio creaturæ, ut patet in ipsa Visione Beata, quæ est similitudo intentionalis expressa Dei, quin sit Deus.

85. Fundantur 2. Omnis species intelligibilis debet esse immaterialior, aut saltem æquè immaterialis suo objecto, quod in repræsentando continetur: ideo enim species corporea nequit Angelum, aut rem spirituales repræsentare; sed species impressa Dei nequit esse immaterialior, aut saltem æquè immaterialis, quàm Deus; ergo est impossibilis. Respondeo negando majorem: nam de facto datur species expressa Dei, nempe ipsa Visio beata, quin tamen sit immaterialior, aut saltem æquè immaterialis, quàm Deus. Unde ut sit possibilis species impressa, quæ sit imago intentionalis objecti, satis est quod sit ejusdem ordinis cum illo, nempe spiri-

tualis, & supernaturalis, si tale sit illius objectum; ut se habet de facto species expressa Dei, & species impressa in Angelo inferiore repræsentans superiorem: hoc autem non habet species corporea respectu Angelus, cum quo est in diverso ordine, ut patet, sicque cum Angelus sit extra objectum potentie materialis, cui talis species inferviret, & per ordinem ad quam sumitur ejus possibilitas, ideo impossibilis est talis species: Deus verò est intra objectum intellectus creati, ut supra diximus.

86. Fundantur 3. Deus, cum sit actus purissimus, est per suam Essentiam maximè intelligibilis; sed nullo objectum per suam essentiam intelligibile, ut proximè, & immediatè moveat potentiam ad sui cognitionem, potest repræsentari, & fieri intelligibile habitualiter per speciem impressam; alioqui potentia per suam essentiam facillima posset reddi facilis per habitum superadditum: & substantia immediatè per se ipsam operativa posset fieri potens operari per potentias accidentales distinctas; ergo Deus non potest fieri intelligibilis per speciem impressam; sicque hæc est impossibilis.

87. Respondeo negando minorem: Angelus enim est sibi intelligibilis per suam essentiam (idemque de anima separata,) & tamen potest fieri divinitus intelligibilis extrinsecè per speciem; sicque idem dicendum de Deo respectu intellectus Beati. Unde ad probationem concedimus etiam potentiam per se ipsam facillimam ad operandum posse reddi facilem per habitum superadditum: & substantiam per se ipsam immediatè operativam, (si hæc possibilis est, de quo alibi,) posse operari per potentias distinctas accidentales; solum enim in his daretur superfluitas, quæ licet naturaliter pati non valeat, potest tamen divinitus sustineri.

88. Instabis: Quod est formaliter tale, non potest fieri tale per aliud; alioqui una actio posset fieri per aliam: una unio uniri per aliam: una substantia subsistere per aliam: una relatio referri per aliam: unum ubi ubicari per aliud: & una albedo dealbari per aliam; sed Essentia divina est formaliter per se ipsam intelligibilis; ergo non potest fieri talis, nempe intelligibilis per speciem impressam; consequenterque hæc est impossibilis. Respondeo primo distinguendo majorem: non potest fieri tale per aliud in eodem genere; concedo majorem: & ita fierent omnia in exemplum adducta: in diverso genere; nego majorem: & sic fieret Essentia divina; cum enim sit per se essentialiter intelligibilis, talis fieret accidentaliter per speciem, quod cum sit in diverso genere non implicat: sic enim intellectus, qui per se ipsum est essentialiter qualis, sit etiam accidentaliter qualis per actus, & habitus; sicque de aliis.

89. Respondeo secundò, datà majori, distinguendo minorem: Essentia divina est formaliter per se ipsam intelligibilis non ultimà actualitate; concedo minorem: ultimà actualitate; nego minorem: cum autem in exemplum adducta talia sint formaliter ultima actualitate, non possunt per aliud fieri talia; alioqui jam non essent ultima: at verò Essentia divina, cum non sit per se intelligibilis ultima actualitate, ideo, illius intelligibilitas non sistat necessariò in eo, quod sit intelligibilis tantum per se immediatè, sed sit indifferens, ut intelligatur, aut per se immediatè, aut per aliud distinctum, ideo potest etiam intelligi per speciem impressam.

90. Urgebis: Deus non potest fieri Justus, Misericors, Immenfus, Aternus, Sanctus, Volitivus, Intellectivus, &c. per aliud accidentaliter; ergo neque

neque intelligibilis. Respondeo negando consequentiam: diversa ratio est, quia Deus non est per se intelligibilis ultima actualitate, ut diximus: at verò est Justus, Misericors, &c. ultima actualitate.

91. Inferes: Ergo etiam ultima actualitate erit intelligibilis. Respondeo negando illationem; diversa ratio est, quia effectus illorum Attributorum sunt Deo omnino intrinseci, ideoque non possunt ei præstari per aliquid ab eo distinctum; alioqui mutaretur intrinsecè Deus: at verò esse per se intelligibilis ultima actualitate addit supra posse intelligi per se etiam actuale concursum cum potentia ad sui cognitionem; hic autem concursus, cum sit Deo extrinsecus, utpote creatus, & in tempore, non est de illius essentia, sicque potest suppleri per speciem extrinsecam, quin Deus mutetur.

92. Fundantur 4. Omnis species impressa naturâ suâ ordinatur, ut suppleat aliquem defectum ex parte objecti, aut improprietatis, aut præsentia; sed talis species nullum defectum suppleret ex parte objecti; siquidem Deus est objectum maxime præsens, immateriale, & proportionatum intellectui Beato; ergo impossibilis est. Respondeo 1. data majori; negando minorem: talis enim species suppleret defectum concursus immediati ex parte objecti; nam supposito, quod Deus velit videri à Beatis, & nolit per se immediatè concurrere ad talem visionem, tunc suppleret talem concursum per speciem.

93. Respondeo secundò distinguendo majorem: naturâ suâ ordinatur, ut suppleat aliquem defectum ex parte objecti secundariò; concedo majorem: primariò; nego majorem: species enim impressa primariò solum est, quod sit imago, & similitudo intentionalis consignata in potentia, & cum illa concurrens ex parte objecti ad illius cognitionem, quod haberet illa species impressa Dei: supplere autem defectum proportionis, aut præsentia objecti, est ei quid secundarium, & fortasse proprium tantum specierum, quæ de facto dantur, quod non tollit possibilitatem illius speciei.

94. Fundantur 5. Talis species esset, & non esset finita: esset, utpote creata, & cum intellectu creato concurrens ad Visionem creatam finitam: non esset, utpote egrediens ab Essentia divina, cujus infinita intelligibilitati adæquaretur; sed hoc involvit contradictionem; ergo etiam illam involvit talis species; sicque est impossibilis. Respondeo negando majorem: talis enim species esset finita in sua entitate; sicut talis est Visio Beata de facto producta immediatè concurrente ad illam ipsa Essentia divina prout supra diximus n. 62.

95. Fundantur 6. Impossibilis est species, quæ nunquam posset actu concurrere ad cognitionem, cum tamen à natura ad id ordinetur; sed species illa nunquam actu concurrens ad Visionem Beatam; siquidem aut concurrens sine Essentia, & hoc non, cum sit illius instrumentum: aut simul cum Essentia, & hoc etiam non, quia aut utraque esset causa totalis: aut utraque partialis: aut una totalis, & altera partialis: Non primum, alioqui idem effectus penderet à duplici causa totali ejusdem rationis: Non secundum, deberet enim, saltem ex parte impediri concursus Essentia: Non tertium, alioqui superfluous esset concursus causæ illius partialis; ergo &c.

96. Respondeo negando minorem, ad cujus probationem dicimus: Primò, nullum esse inconve-

niens, quod prædicta species concurrat se sola absque concursu Essentia divina; siquidem multa species de facto naturales influunt in cognitionem, quin objecta concurrant. Secundò, posse Essentiam divinam, & speciem impressam ita concurrere, ut unus, & idem concursus procederet à quolibet principio inadæquatè, ab utroque tamen adæquatè; neque enim repugnat, quod Essentia Divina à Deo impediatur quoad actiones ad extrinsecam, circa quas subordinatur Voluntati divinæ. Tertio, bene posse Essentiam divinam, & speciem impressam esse causas totales, & simul concurrere per concursus adæquatos; siquidem non repugnat, eundem effectum pendere divinitus à duplici efficiente totali, ut alibi diximus.

Instabis: Implicat causa ita naturâ suâ ordinata ad operandum, ut operari nequeat absque miraculo; sed ex proximè dictis constat, speciem illam non posse absque miraculo operari; siquidem si cum illa concurrens Essentia, jam idem effectus penderet à duplici causâ totali: si cum illa non concurrens, jam suspenderet suum connaturalem concursum; cum tamen utrumque sit miraculum; ergo &c. Respondeo negando majorem: species enim, quæ sunt in aere naturâ suâ ordinantur ad complendam potentiam; & potentia hominis cæci ad videndum; & tamen neque hic potest videre, neque illa complere actualiter potentiam absque miraculo.

Fundantur 7. Ex eo, quod species impressa sit vicaria objecti, non potest produci, nisi aut ab objecto, aut ab aliquo ipsum objectum eminenter continente, ut constat discurrendo per omnes species, quæ de facto producantur; sed neque voluntas, neque Omnipotentia divina continent eminenter objectum illius speciei producibilis, nempe Essentiam divinam; alioqui possent illam producere, effectusque Essentia divina producibilis, quod non est dicendum; ergo neque quod producibilis sit talis species. Ita P. Gil. cit. cap. 10. num. 9.

Respondeo negando majorem; ut enim aliqua species possit ab aliquo produci, satis est, quod in illo contineatur virtute species ipsa, licet non sic contineatur ejus objectum: hæc autem species sic continetur in Omnipotentia, licet in ejus virtute productiva non ita contineatur Essentia. Patet in intellectu agente, qui producit species intelligibiles, quin contineat eminenter earum objecta.

Fundantur 8. Impossibilis est entitas accidentalis, quæ semper sit superflua omni, & cuicumque subiecto; siquidem esset, & non esset accidens: esset, ut supponitur: non esset, quia nullum haberet subiectum, cui inserviret, cum nullum illa indigeret; sed talis species semper esset superflua; ergo & impossibilis. Respondeo primò negando majorem: licet enim natura abhorreat superflua, Deus tamen ut Author naturæ, & supra naturam, potest omnem superfluitatem vincere, quam si vincat, tunc solus intellectus creatus est illius proprium subiectum, utpote qui solus est capax recipiendi illius effectum formalem. Respondeo secundò, data majori, negando minorem, nam facta suppositione, quod Deus suspenderet concursum effectivum intentionalem Essentia, sicut potest, species illa non esset superflua, sed necessaria ut concurrens effectivè intentionaliter ad Visionem Beatam.

Fundantur 9. Implicat creatura extrahens Deum à suo connaturali modo operandi; sed illa species sic illum extraheret; siquidem illum

extraheret à modo concurrenti per se & immediatè ad Visionem Beatam, qui est modus ei connaturalis; ergo &c. Respondeo primò, majorem ad plurimum esse veram, quando Deus operatur ut causa universalis; non autem ut particularis; sic autem concurret ut causa particularis, quando per se, & immediatè concurret ad Visionem Beatam, ideoque non implicat, quod à tali modo concurrenti extrahatur per speciem impressam.

102. Respondeo secundò negando absolutè majorem: Primò, quia modus connaturalis creandi in Deo, est se solo creare; & tamen saltem probabile est, dari posse instrumentum, quod naturà suà postulet cum illo creare. Secundò, quia connaturalis modus terminandi in subsistentia divina, est immediatè terminare; & tamen in Christo Domino terminat mediante Unionè Hypostaticà; ergo similiter de specie impressa extrahente Deum à modo concurrenti per se ipsum immediatè.

103. Fundantur 10. Impossibilis est creatura beatificans hominem objectivè; sed cum ita beatificaret species illa, utpotè se habens ex parte objecti; ergo &c. Respondeo distinguendo majorem: beatificans objectivè terminativè; concedo majorem: effectivè; nego majorem: talis autem species solum id præstaret effectivè, quatenus ex parte objecti concurreret informando potentiam, & cum illa effectivè produceret Visionem Beatam: alioqui dicant, impossibile esse lumen gloriæ, quod sic effectivè concurret ad Visionem Beatam, & potest dici etiam beatificare effectivè: & impossibilem esse ipsam Visionem Beatam, quæ etiam beatificat formaliter: solum igitur implicat creatura, quæ beatificet terminativè, sic enim solum beatificat summum bonum, qualis est solus Deus.

104. Fundantur 11. Deus non potest intelligere producendo in se habitum; ergo neque intelligi producendo à se speciem. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia habitus, cum sint formæ intrinsecæ, & potentiam intrinsecè adjuvantes, debent in Deo intrinsecè recipi, quod implicat, inutaretur enim Deus: at verò species, cum sit objecto extrinseca, non in Deo, qui habet rationem objecti, sed in potentia, quam informat, recipitur intrinsecè, sicque potest à Deo in illa produci absque ulla Dei mutatione. Utrum autem in Deo dentur habitus virtuales? Jam alibi diximus.

105. Fundantur 12. Impossibilis est species impressa comprehensiva Dei; ergo etiam intuitiva. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia ex hac nulla sequuntur absurda, habetque potentiam, cui possit inservire, & in ordine ad quam desumitur ejus possibilitas: at verò illa comprehensiva, neque habet potentiam, cui possit inservire, & ex illa maxima sequuntur absurda, ut vidimus in Log. tract. 6. d. 4. à num. 99. & infra dicemus.

106. Fundantur 13. Sicut esse causam Primam competit Deo incommunicabiliter, ita ei incommunicabiliter competit esse primum intelligibile; siquidem intelligibilitas sequitur rationem entis, ac proinde sicut Deus est primum ens, & in ratione talis est incommunicabilis creaturæ; ita est primum intelligibile, & in ratione talis est incommunicabilis creaturæ; sed talis non esset, si posset producere speciem impressam sui, jam enim communicaret creaturæ rationem primi intelligibilis; siquidem species, cum sit vicaria, & substituta objecti, per omnia gerit vicem illius; ergo &c.

Respondeo negando minorem, nam sicut Deus 107. communicat creaturæ rationem causæ, quin ei communicet rationem Primæ Causæ; ita potest ei communicare rationem intelligibilis, quin ei communicet rationem primi intelligibilis. Confirmatur, quia Deus non minus est intellectivum sui primum, quàm est primum sui intelligibile, sed potest communicare intellectivum sui, medio lumine gloriæ, quin communicet primum intellectivum sui; ergo etiam poterit communicare intelligibile sui, mediâ specie creatâ, quin communicet primum intelligibile sui.

Et hujus ratio est, quia primitas perfectionis 108. divinæ consistit in eo, quod sicut ipsa est prima in essendo à nullo dependens, ita sit prima in operando, à qua omnia in operando dependent; sed Deus communicando aliquam intelligibilitatem sui, non ideo necessariò communicaret hanc primitatem in operando; siquidem adhuc talis species in activa determinatione potentia creatæ, penderet à prima intelligibilitate, & denominatione Dei, sicut dependent ceteræ causæ secundæ in productione suorum effectuum; ergo &c. Undè species impressa non gereret per omnia vicem objecti; sicut causa secunda per omnia non gerit vicem Causæ Primæ.

Instabis: Deus non potest communicare creaturæ passivam intelligibilitatem sui; ergo neque activam. Respondeo negando consequentiâ; diversa ratio est, quia illam potest creatura participare, mediâ entitate distinctâ ab ipso Deo, nempe mediâ specie impressâ, cum illa consistat in ratione causæ efficientis: at verò hanc, nempe intelligibilitatem, cum consistat in ratione causæ formalis objectivæ, participare non potest, nisi participando ipsam Essentiam Dei, quod implicat.

Fundantur 14. Species rerum habent esse eminentius, quàm ipsæ res, quarum sunt species; sic enim species rei materialis habet esse spirituale, & intentionale; idemque dicendum de speciebus aliarum rerum; sed impossibilis est creatura habens esse eminentius Deo; ergo etiam species impressa ipsius Dei. Respondeo negando majorem, primò, quia alioqui etiam impossibilis esset species expressa Dei, cum in illa militet eadem ratio. Secundò, quia Deus est species tum impressa, tum expressa sui; cum tamen non sit se ipso ut objecto eminentior. Tertiò, quia alioqui species substantiæ spiritualis esset illâ eminentior; cum tamen hæc sit substantia; illa verò accidens. Quartò, quia species est naturalis proprietas rei cognoscibilis; nulla autem proprietas est eminentior re ipsâ, cujus proprietas est.

Fundantur 15. Si foret possibilis species impressa Dei, hæc posset ab Angelo naturaliter cognosci, & cum illa esset naturalis imago Dei, naturaliter Angelus per eam Deum cognosceret; sed hoc non est dicendum; ergo neque illud, ex quo sequitur. Respondeo negando majorem: nam cum talis species esset supernaturalis, utpotè Deum in se ipso representans, nulli intellectui creato foret naturaliter debita; sicque à nullo esset naturaliter cognoscibilis.

SECTIO V.

Referuntur alia Sententia, & eligenda proponitur.

TERTIA Sententia docet speciem impressam intuitivam Dei, non solum esse possibilem, sed neque de potentia absoluta posse fieri Visionem Beatam sine specie impressa. Ita *Agid. Lufitan. lib. 8. de Beatit. p. 2. q. 3. & 4.* citans aliquos: pro quibus: Obijciunt 1. Cognitio, qualis est Visio Beata, æque essentialiter respicit cognoscentem, atque objectum cognitum; sed ex parte cognoscentis essentialiter exigit potentiam distinctam à substantia cognoscentis; ergo etiam ex parte objecti cogniti sic exigit essentialiter speciem distinctam ab ipsa entitate objecti. Respondeo negando antecedens, si velit, quod cognitio æque essentialiter respiciat objectum in ratione principii moventis ad illam, atque respicit potentiam cognoscentem; solum enim respicit objectum cognitum æque essentialiter in ratione termini specificantis, ad quod est habitudo, & respectus transcendentalis, sicut est ipsa potentia, & à quo specificari potest, sive illud per se immediatè, sive mediante specie ad illius productionem concurrat.

Instabis: Cognitio, qualis est Visio Beata, & est vitalis, & est intentionalis; sed quia vitalis non potest dari sine potentia distincta; ergo neque quia intentionalis dari poterit sine specie distincta. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia intentionalitas cognitionis etiam provenit à potentia intentionali: at verò vitalitas à sola potentia. Accedit, quia cognitio non dicitur operatio intentionalis ex eo, quod producatur ab specie impressa, sed à potentia intentionaliter operante, sive hæc compleatur per speciem ex parte objecti, sive immediatè per ipsum objectum.

Urges: Substantia cognoscens non potest cognoscere, quin cōcurrat ad cognitionem per potentiam à se distinctam; ergo neque objectum poterit cognosci, nisi per speciem à se distinctam. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia esse immediatè operativam per potentias indistinctas est proprium solius substantiæ divinæ; quod autem est proprium solius Dei, non potest alicui creaturæ communicari: at verò non est proprium cuiusque objecti cognosci per speciem à se distinctam, nisi quando est improporionatum, distinctans, & absens, sicque quando fuerit maximè proportionatum, indistans, & præsens, qualiter est Deus respectu intellectus Beati, poterit immediatè, & sine specie concurrere ad sui cognitionem, ut supra diximus.

Objicies 2. Cognitio, qualis est Visio Beata, est quidam partus, qui generatur simul à cognoscente, & objecto cognito, ut ait D. August. *lib. 9. de Trinit. cap. 12.* ibi: Tenendum est, quod omnes res, quancumque cognoscimus, congenerat in nobis notitia sui, ab utroque enim notitia paritur à cognoscente, & cognito; sed cognoscentis non potest cognoscere, nisi media potentia vitali distincta; ergo neque nisi media specie intentionali distincta. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia operari per potentias indistinctas est proprium solius substantiæ divinæ, ut diximus: at verò species, cum sit vicaria objecti, ita habet essentialiter præstare munus objecti, ut ipsum objectum possit aliquando per se ipsum tale munus

Tom. 1.

præstare; alioqui species non rectè diceretur ejus vicaria. Et in hoc eventu adhuc cognitio diceretur partus congenitus à cognoscente, & objecto cognito, ut ait D. Aug.

Objicies 3. Licet qualitates materiales immediatè jungantur potentiis Tactûs, Gustûs, & Olfactûs, emittunt tamen sui species impressas in ipsas potentias ad producendas suas sensationes, quas sine illis producere non possent; ergo etiam licet Deus sit intimè præsens intellectui Beati, emittet sui speciem impressam ad producendam Visionem Beatam, quam sine illa producere non poterit.

Respondeo primò negando antecedens juxta probabilem sententiam asserentem objecta istarum potentiarum per se immediatè sine speciebus concurrere cum ipsis potentiis ad eliciendas suas sensationes. Respondeo secundò juxta nostram sententiam, de qua in *Phys. tract. 11. d. 4.* dato, & concessio antecedente, negando consequentiam; diversa ratio est, quia objecta istarum potentiarum sunt maximè crassa, ideoque non possunt æquè benè movere potentias immediatè per se ipsa, ac per species, quæ sunt subtiliores: at verò Deus subtilissimè, & aptissimè potest proportionari intellectui Beati, imò est magis proportionatus, quàm ipsa species impressa. Pro hac Sententia confirmanda faciunt omnia argumenta, quæ supra adduximus *an. 6. & n. 20.*

Quarta Sententia negat de facto speciem impressam intuitivam Dei; illam tamen admittit de possibili. Ita *P. Molin. 1. p. q. 12. art. 2. d. 1. Conclus. 4. Pesant. ibid. d. unica Conclus. 3. P. Valent. tom. 1. d. 1. q. 2. punct. 2. §. Tertium autem. P. Vasq. 1. p. d. 38. à cap. 2. & d. 39. & 43. cap. 7. num. 32. & 33. Herrer. in 1. Scot. d. 10. q. 4. art. 1. Rada 1. part. controuv. 10. a. 1. Concl. 3. Argentin. in 3. dist. 14. q. 1. a. 1. ad 3. Mayron. quodlib. 4. sine. P. Soa. in Mer. d. 30. sect. 11. an. 17. & lib. 2. de Attrib. cap. 13. n. 10. P. Sal. 1. 2. tract. 2. d. 5. sect. 2. à n. 11. Palat. in 1. dist. 1. d. 4. Aureol. apud Capreol. in 4. dist. 49. q. 5. art. 2. P. Esch. 1. p. q. 12. art. 2. dub. 10. P. Herice tract. 4. d. 40. cap. 8. n. 21. T. Becan. cap. 9. de vision. conclus. 2. ubi etiam citat Scot. & cum eo Scotistas, & Agid. Lufit. P. Præposit. 1. p. q. 12. art. 2. dub. 2. num. 19. P. Compton. tom. 1. d. 15. sect. 4. n. 4. & d. 17. de Anima, P. Hurt. de Anim. d. 12. sect. 2. P. Ovied. controuv. 13. de Anim. punct. 6. P. Arriaga 1. p. d. 8. sect. 2. num. 19. & d. 4. de Anim. sect. 2. & alii quos citavi, & secutus sum in Logica tract. 3. d. 3. à n. 60. ubi tam fundamenta, quàm argumenta in contrarium videri possunt, & quæ supra diximus à num. 83. quæ etiam contra hanc Sententiam faciunt, quatenus hujus speciei possibilitatem impugnant.*

Nihilominus cum jam ex dictis pateat immeritò Divinæ Omnipotentia denegari productionem hujus speciei impressæ de possibili, ut denegat secunda Sententia: & superfluum esse illam de facto admittere, ut admittunt prima, & tertia: & deinde justum mihi non videatur omnino ablegare à divina Essentia concursum connaturalem, seu ut Natura est, ad sui communicationem secundum esse intelligibile, qui tamen perfectio quardam est naturaliter competens rebus creatis, etiam minimæ entitatis, & non importat ex genere suo aliquam imperfectionem Deo alienam: denique ut in tanta tantorū Doctorum discordia aliquam sine discordia concordiam apponamus, quid hac de re sentiam per sequentes conclusiones jam explico: sit igitur:

G 2

Con-

120. Conclusio 1. Deo operante secundum exigentiam suæ Naturæ, impossibilis est species impressa intuitiva Essentiæ divinæ. In hoc sensu intelligendos existimo Theologos Antiquos, & Recentiores supra citatos pro secunda sententia *num. 82.* qui pro hac conclusione sine formidine citari possunt. Probatur unica ratione, sed efficaci, quia, Deo sic operante, producit sui speciem ut Natura est, & independentem ab applicatione Voluntatis divinæ, quidquid in contrarium dicant *P. Soar. in Mer. d. 30. sect. 11. num. 29. & lib. 2. de Attrib. cap. 12. num. 22. & cap. 13. num. 11. P. Vafq. 1. p. d. 38. cap. 3. num. 15. P. Sal. 1. 2. tract. d. 5. sect. 2. ad 7.* illud enim approbant omnes ab eisdem citati, & quos supra citavimus *num. 34.* ergo necessario eam producit adæquatam suæ intelligibilitati; consequenterque infinitam; sed hæc est impossibilis; ergo impossibilis est species impressa intuitiva Dei, Deo sic operante.

121. Probatur antecedens, & etiam efficaciter, quia concursus immediatus Essentiæ in ratione formæ intelligibilis ad producendam Visionem beatam de facto, ab illa exhibetur, ut Natura est, & independentem ab applicatione Voluntatis divinæ, ut supra diximus *num. 45.* ergo etiam sic ab illa exhibetur concursus mediatum, per quem ipsa produceret speciem sui impressam; siquidem in illo æquæ ac in immediato militant cum proportionem eadem rationes, cum uterque sit, ut Essentia se communicet intellectui creato secundum suum esse intelligibile.

122. Confirmatur primò, (& est probatio primæ consequentiæ,) quia Essentia ut sic non haberet à quo limitaretur; siquidem non limitaretur, neque posset limitari à voluntate, quia ille concursus antecederet actum liberum Voluntatis: non ab aliqua causa naturali simul concurrente, quia ad productionem talis speciei non concurreret effectivè intellectus creatus, aut lumen gloriæ, ut patet; non apparet alia causa, aut ratio sic determinans, & limitans talem concursum Essentiæ; ergo esset adæquatus illius intelligibilitati, sicque infinitus; ergo etiam infinita esset species ab eo producta.

123. Confirmatur secundò, idèò concursus immediatus Essentiæ ad Visionem beatam non est adæquatus divinæ intelligibilitati, sed finitus, quia ab intellectu Beati, & lumine gloriæ virtutis finitè limitatur, ut supra diximus; sed concursus ejusdem Essentiæ ad productionem speciei impressæ Deitatis non haberet, à quo limitaretur; ergo produceretur adæquata intelligibilitati divinæ, sicque infinita; hæc autem implicat; ergo etiam illa; consequenterque prout sic est impossibilis.

124. Oppones 1. Licet species impressa intuitiva Essentiæ ab illa procederet ut Natura est, & independentem ab applicatione Voluntatis divinæ, adhuc non produceretur extra subiectum, sed in intellectu Beati, de cujus potentia obedientiali, aut naturali inchoata educeretur; ergo ab eodem limitaretur, ne foret infinita; consequenterque ex hoc capite non est impossibilis. Respondeo dato antecedente, negando consequentiam; falsò enim supponitur, concursum illum Essentiæ ad producendam speciem impressam posse ab intellectu Beati limitari, ut diximus.

125. Instabis: Concursus immediatus Essentiæ ad Visionem beatam, licet sit naturalis, & independentem ab applicatione Voluntatis divinæ, potest ab intellectu, & lumine finitè virtutis limitari, ut diximus; ergo etiam productio speciei impressæ poterit ab eodem intellectu simul cōcurrente in ratione causæ materialis limitari. Respondeo negando

consequentiam; diversa ratio est, quia intellectus, & lumen cōcurrunt cum Essentia ad productionem Visionis Beatæ in eodem genere causæ est: causæ; idèòque effectus sequitur deteriore partem causæ, in quo sensu intelligendum est axioma illud Philosophorum: at verò concursus intellectus & Essentiæ ad productionem speciei impressæ sunt in diverso genere, cum hic sit in genere causæ effectivæ; ille autem in genere causæ materialis, in quo sensu non habet locum assertum illud *Essentia sequitur deteriore partem suæ causæ.*

Urgebis: Concursus ille ex parte intellectus est quædam illius perfectio limitata, sicut limitatus est ipse intellectus in sua entitate; ergo necessariò limitabit concursus essentiæ; siquidem effectus sequitur deteriore partem. Respondeo negando antecedens: neque enim concursus materialis ex parte subiecti est perfectio simpliciter, imò imperfectio; nam cum concursus receptivus respiciat essentialiter formam, seu actum ut perfectionem, quæ caret subiectu, & cujus accessu perficitur, potius imperfectio, quam perfectio dicitur, & quod plus recipitur formæ, eò major denotatur indigentia ex parte subiecti; sicque potentia receptiva subiecti non habet terminum, ex quo posset limitare concursum speciei producendæ in ipso subiecto. Accedit, quod species illa impressa educeretur de potentia, non quidem naturali simpliciter, sed obedientiali subiecti; hæc autem nullam habet terminum, ut recte docent PP. Comibr. *lib. 2. de Celo. cap. 11. quest. 4. art. 2.* ergo limitare non potest productionem speciei impressæ.

Oppones 2. Species impressa non producit, nisi secundum capacitatem & dispositionem subiecti, quod experimur etiam in objectis sensibilibus; siquidem fortius, & efficacius agunt in potentiam magis dispositam; sic enim luminosum plus lucis producit in corpus magis diaphanum, quia plus diaphaneitatis, quæ est dispositio, in eo invenit: & objectum visibile efficacius producit speciem in subiecto magis lucido, ut constat; sed capacitas mentis nostræ, ejusque dispositio per auxilium, aut lumen gloriæ, finita, & limitata est; ergo Essentia divina speciem sui in ea producet finitam, ac limitatam, non verò comprehensivam, & adæquatam suæ intelligibilitati.

Respondeo majorem esse veram de speciebus, & formis, quæ requirunt dispositionem aliquam physicam, ut primò introducantur in subiectum, ut constat in exemplo de luminoso, quod requirit diaphaneitatem; & de specie impressa objecti visibilis, quæ prærequirit lucem: non autem de speciebus, ac formis supernaturalibus, quæ nullā hujusmodi dispositionem requirunt, quales sunt actus, & habitus supernaturales, inter quos quoad hunc effectum recenseri potest illa species, quæ ut primò recipiatur in intellectu, nullam prærequirit dispositionem ex parte ipsius; alioqui jam ei ratione talis dispositionis deberetur, sicut ei dispositio per lumen gloriæ debetur connaturaliter Visio beata: Unde non potest ab illo limitari.

Instabis: hæc species concurreret loco Essentiæ divinæ; sed hæc requirit dispositionem, ut intellectui Beati primò uniatur in ratione formæ intelligibilis, ut supra diximus; ergo etiam illa species sic requirit. Respondeo hujusmodi speciem spectari posse, aut quatenus intellectui uniatur loco objecti in ratione formæ intelligibilis; aut quatenus eidem inheret tanquam accidens supernaturale: primo modo prærequirit quidem elevationem; aut lumen supernaturale, non tamen ut dispositionem propriam

proprie dictam ex parte potentiae; siquidem dispositio proprie dicta solum dicitur in ordine ad formam informantem prout sic, qualis non est species illa secundum rationem illam concurrenti: Secundo autem modo non illam requirit, neque ut primo recipiatur, neque ut postea conservetur, ut supra diximus de Visione Beata d. 1. num. 107. & 120. idemque de ceteris actibus supernaturalibus, tam intellectus, quam Voluntas docent communiter Theologi.

130. Conclusio 2. Deo concurrente in ratione formae intelligibilis, seu principii intentionalis, non secundum exigentiam suae Naturae, sed eo modo, quo in ratione principii realis ut sic, tam universalis, quam particularis producit effectus reales ad extra, impossibilis non est species impressa Deum intuitivè repraesentans. Ita videntur expressè tenere Authores à nobis citati pro quarta sententia num. 118. & quos etiam citavimus in Log. tract. 3. d. 3. n. 60. Probatur primum, quia quando Deus concurret in ratione principii, seu causae realis ut sic ad producendos effectus, eos producit ut agens liberum, sicque dependenter ab applicatione suae Voluntatis divinae, ut ex supra dictis satis constare potest; ergo si prout sic concurrat ad productionem speciei impressae Essentiae divinae, talis species non erit adaequata divinae intelligibilitati, neque infinita; siquidem habebit à quo limitetur, nempe Voluntatem divinam liberè applicantem Essentiam, cuius oppositum erat in causa, ut species egrederetur infinita, Deo operante in ratione principii intentionalis secundum exigentiam suae Naturae, ut proximè diximus; ergo in facta suppositione possibilis est species impressa intuitiva Dei.

131. Confirmatur primum, quia Deus quando de facto se communicat secundum suum esse reale producendo effectus ad extra, non id praestat modo infinito, sed limitato per suam Voluntatem; ergo similiter quando se communicat secundum suum esse intelligibile. Secundò, quia non minus efficax est Voluntas divina ad limitandum concursum suae Essentiae in productione speciei impressae illius repraesentativae, quam intellectus creatus simul cum lumine gloriae ad limitandum concursum immediatum ejusdem Essentiae in productione Visionis Beatae; sed intellectus creatus simul cum lumine gloriae hunc limitat, ut supra diximus; ergo & Voluntas divina illum limitabit. Tertiò, quia species à Deo infusae Angelis inferioribus ad cognoscendos Angelos superiores, ex eo quod à Deo liberè infunduntur, non illos repraesentant comprehensive, ut est communior sententia; sed illa species intuitiva Essentiae à Deo liberè produceretur, ergo non esset illius comprehensiva, neque infinita illius intelligibilitati adaequata.

132. Probatur secundò, quia impossibilis non est, imò de facto datur species expressa intuitiva Dei, illum finito modo repraesentans, ut cum communi probant P. Soar. lib. 2. de Attrib. cap. 11. P. Vassq. 1. p. d. 38. cap. 2. & nos infra probabimus; ergo impossibilis non erit species impressa intuitiva Dei; siquidem actus secundum supponit essentialiter actum primum; sed ille non repugnat, cum sit formalis, & essentialis repraesentatio Essentiae divinae; ergo neque iste, qui est illius species impressa. Confirmatur, quia expressior similitudo Essentiae divinae est Verbum, seu species expressa, quam sit impressa; siquidem illa perfectiori modo facit Deum sibi intuitivè praesentem, cum sit actualis repraesentatio, quam illa, cum sit reprae-

sentatio veluti habitualis; sed illa non repugnat; ergo neque ista repugnabit.

133. Probatur tertiò, quia non est impossibile, imò de facto datur lumen gloriae virtutis finitae, quod tanquam Dei instrumentum in ratione potentiae illam reddat ultimò constitutam ad Visionem Dei; ergo etiam impossibilis non erit species finitae virtutis, quae tanquam Dei instrumentum eidem correspondeat ex parte objecti.

134. Probatur quartò, quia in sententia probabiliori Theologorum non est impossibilis species impressa quidditativa, & abstractiva Deitatis; ergo neque impossibilis erit species impressa quidditativa, & intuitiva, ejusdem Deitatis. Confirmatur, quia rationes, quae in contrarium adducuntur, & nos supra adduximus à num. 83. & in Log. tract. 3. d. 3. à n. 63. impossibilitatem hujus speciei non demonstrant, ut ex earum solutionibus, quae ibi videri possunt, constare potest; ergo &c.

135. Dices: Licet rationes proximè adductae satis demonstrent, concurrente Deo in ratione principii intentionalis eo modo, quo concurret in ratione principii realis ad extra, non esse impossibilem speciem impressam intuitivam Deitatis, non tamen ex illis satis constat, posse Deum praedicto modo se habere in producenda tali specie; imò ex dictis à nobis supra à num. 34. & 45. videtur contrarium sequi, & colligi; ergo &c. Respondendo negando antecedens, quod jam specialiter probabo.

136. Probatur igitur, Deum posse prout sic concurrere ad productionem talis speciei, quia prius saltem naturā, quam species impressa emanet ab Essentia, & recipiatur in intellectu, debet intellectus ipse praesupponi completus in ratione potentiae per lumen gloriae, quod à Deo eidem liberè confertur; siquidem species emanat ab Essentia per actionem educitivam, ad quam concurret intellectus, de cujus potentia, saltem obedientiali educitur ipsa species; intellectus autem ad illam recipiendam non concurret, nisi ut illustratus lumine gloriae; ut potè qui illam reciperet eodem modo, quo recipit Essentiam in ratione formae intelligibilis, hanc autem recipit ut elevatus per lumen, ut supra diximus; ergo in illa prioritate naturae poterit Voluntas divina Essentiam divinam liberè applicare ad producendam speciem impressam, quae ipsam Essentiam repraesentet juxta ipsius luminis mensuram.

137. Probatur consequentia, (antecedens enim videtur per se notum,) quia aut id repugnaret ex parte speciei suapte naturā postulantis produci ab Essentia per emanationem naturalem, ut fit in speciebus aliorum objectorum: aut ex parte Voluntatis divinae non potentis supplere concursum Essentiae in productione talis speciei, quatenus ipsam Essentiam divinam non continet formaliter, neque eminenter, neque intentionaliter. Non primum, quia licet species impressa, quā unus Angelus alium intuitivè cognoscit, de se postulet ab Angelo cognito produci per naturalem, seu intentionalem emanationem, idque secundum naturalem exigentiam naturae Angeli cogniti non sit impossibile, ut bene explicat, & approbat P. Soar. lib. 2. de Angelis cap. 5. num. 19. nihilominus tamen Angelo cognoscenti à Deo ut Authore naturae per actionem realem liberè infunduntur in primo instanti creationis, sicut etiam species objectorum naturalium, ob rationes in materia de Angelis assignari solitas; ergo etiam licet species impressa Essentiae divinae postulet ab ea produci per

per intentionalem emanationem, poterit tamen per realem actionem à Deo produci ex rationabili causa; imò de facto ita produceretur, nisi ipsa Essentia de se foret maxime intelligibilis in actu, ut supra diximus.

138. Secundum, quod scilicet non repugnet ex eo, quod voluntas divina supplere nequeat concursum immediatum Essentiae speciem illam producendo, patet, quia Voluntas divina non concurreret ad illam speciem producendam ut principium *quod*, & principale, sed ut principium *quo*, & minus principale; ergo necessarium non esset, Essentiam divinam continere formaliter, eminenter, aut intentionaliter, ut speciem illam de facto produceret; siquidem hoc ad summum solum requiritur ad supplendum concursum illum in ratione causae principalis.

139. Dices 1. Ut species impressa Deitatis ex applicatione voluntatis divinae per actionem realem produceretur, deberet prius saltem naturam impediri concursus immediatus Essentiae; sed hic impediri nequit à voluntate, utpotè qui antecedit actum liberum voluntatis, ut supra diximus; ergo &c. Probatur maior; minor, & consequentia constant, quia Essentia de se sine specie est sufficientissima ad concurrendum loco speciei cum intellectu illustrato lumine gloriae ad producendam Visionem Beatam, cum sit ei intime praesens, & maxime, imò & magis proportionata, quam ipsa species in illo recepta, & quam tempore antecedit; ergo ut species concurreret loco illius, deberet concursus ipsius Essentiae impediri; alioqui idem effectus prodiret naturaliter à duabus causis totalibus conjunctim operantibus, quod in Philosophia non admittitur.

140. Respondeo negando majorem, ad cujus probationem dicimus, ex suppositione, quod species produceretur eo modo, quo ceteri effectus reales, nempe dependenter ab applicatione liberae Voluntatis divinae, concursus illius ad Visionem Beatam producendam futurum in ratione causae instrumentalis, non autem principalis, qualis foret sola Essentia, sicque opus non fore, concursus ipsius Essentiae impediri; siquidem causa principalis, si extat, semper cum suo instrumento actualiter concurrat, si illud habeat conjunctum, ut facta inductione constat. Neque ex hoc sequitur, eundem effectum produci à duabus causis totalibus principalibus conjunctim operantibus, sed ab una principali, & altera instrumentali, quod nihil absurditatis continet in Philosophia.

141. Instabis: Concursus Essentiae est prior naturam, & sufficiens ad producendam Visionem; ergo necessarium deberet impediri; alioqui frustraneus esset concursus speciei, sive instrumenti. Respondeo negando antecedens, quoad primam partem; concursus enim Essentiae solum antecedit actum liberum Voluntatis divinae, quando fit secundum existentiam Naturae divinae in ratione principii intentionalis; non verò in ratione principii realis ut sic, in qua solum suppositione procedimus; & in qua licet concursus speciei videatur superfluous, à Deo vincipotes ipsa superfluitas.

142. Dices 2. Eadem ratio militat ut Essentia divina concurrat immediate ad Visionem Beatam dependenter, aut independenter ab applicatione Voluntatis divinae, quae militat ad hoc ut concurrat mediante sui specie impressa; sed Essentia quoad per se immediate concurrat ad Visionem beatam, concursus in ratione formae intelligibilis non aliter applicat, quam in ratione principii intentionalis, ut na-

tura est, sicque independenter ab applicatione voluntatis divinae, ut supra diximus; ergo eodem prorsus modo concursus suum applicabit producendo speciem sui impressam, cum non sit assignabilis major ratio, seu disparitas.

143. Respondeo aliud esse loqui de concursu intentionali Essentiae tam immediato, quam mediato, prout sunt, aut fieri possunt secundum existentiam Naturae divinae, atque adeo semper intentionaliter: aliud verò prout fieri possunt per potentiam Dei absolutam eo modo, quo exhibetur concursus in ratione principii realis; & primo quidem modo dicimus, tam concursus Essentiae, quam productionem speciei fieri independenter ab applicatione Voluntatis divinae, prout supra diximus num. 45, secundo autem modo asserimus, utrumque fieri posse dependenter ab applicatione Voluntatis divinae, & liberè ob rationes omnino similes cum proportionem applicatas; quod notandum est, ut solvi possint difficultates aliquae emergentes contra doctrinam à nobis traditam loco proxime citato.

144. Ex dictis colliges primò, speciem impressam Deitatis non esse possibilem de potentia ordinaria: tum quia prout sic Essentia concurrat per se immediate ad sui Visionem: tum etiam quia si concurreret mediante specie, talis species foret infinita; siquidem ad illam concurreret secundum existentiam suae naturae; ac proinde illam produceret adaequatam suae intelligibilitati infinitae. Secundò, hujusmodi speciem non implicare de potentia Dei absoluta: tum quia prout sic non teneretur Deus concurrere per se immediate ad sui visionem intuitivam: tum quia si concurreret mediante specie impressa, illam non produceret necessitè secundum existentiam suae Naturae, sed secundum regulas suae Voluntatis divinae, prout diximus.

DISPUTATIO III.

De Principiis Visionis Beatæ ex parte potentiae.

SECTIO I.

Utrum intellectus creatus habeat se activè: an passivè respectu Visionis Beatæ?

ADVERTES ad Visionem Beatam producendam duplex concurrere principium ex parte potentiae, & quodlibet parziale: Primum est ipsamet potentia, sive intellectus Beati secundum sua naturalia: Secundum est lumen gloriae à Deo infusum, sive auxilium speciale, quod non distinguitur à concursu supernaturali Dei in actu primo specialiter juvantis intellectum creatum ad eliciendam sui Visionem intuitivam. Circa utrumque variae excitari solent difficultates, quas per sequentes Sectiones expediemus: sit igitur:

Difficultas